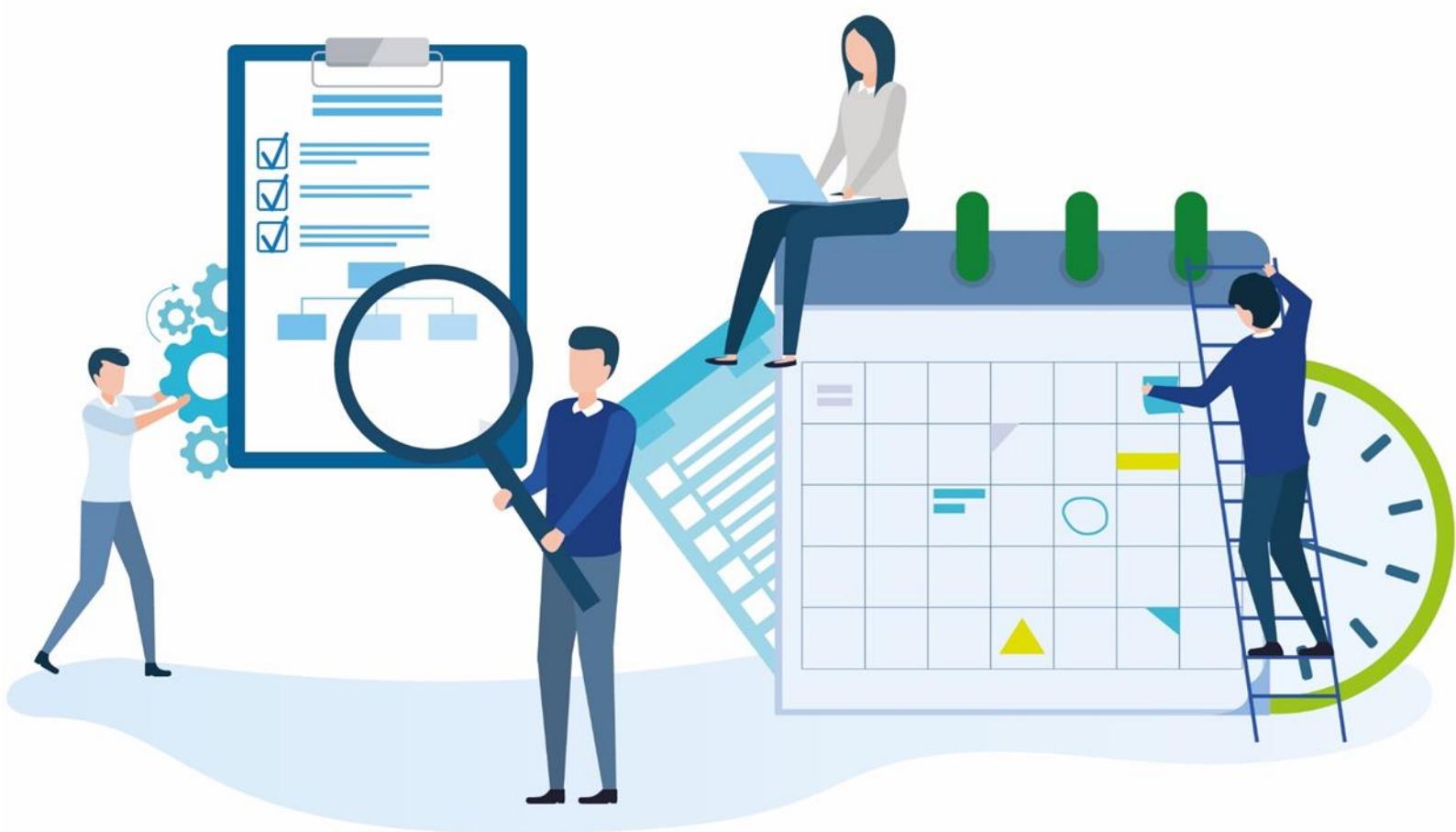

Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów

w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

Zamawiający:

Województwo Lubuskie

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

ul. Podgórna 7

65-057 Zielona Góra

Wykonawca:

Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A.

ul. Chłodna 51

00-867 Warszawa

www.paesp.pl

Warszawa 2024 r.

Wykaz skrótów i terminologia zastosowana w raporcie

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
CATI	Ankieta telefoniczna (z j. ang. <i>Computer-Assisted Telephone Interviewing</i>)
CAWI	Ankieta internetowa (z j. ang. <i>Computer-Assisted Web Interview</i>)
CP	Cele polityki
CST	Centralny System Teleinformatyczny System teleinformatyczny wykorzystywany na potrzeby wdrażania funduszy strukturalnych w Polsce w perspektywie finansowej 2021-2027
DNSH	Zasada nieczynienia znaczącej szkody środowisku (z j. ang. <i>Do No Significant Harm</i>)
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
FE	Fundusze Europejskie
FEWL 21–27	Program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021–2027
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy (z j. ang. <i>Focus Group Interview</i>)
IDI	Indywidualne wywiady pogłębione (z j. ang. <i>Individual In-depth Interview</i>)
IP	Instytucja Pośrednicząca
IZ	Instytucja Zarządzająca
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPON	Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych
KPP	Karta praw podstawowych Unii Europejskiej
MOF OW	Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego
RIS	Regionalna Inteligentna Specjalizacja

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
TBE	Ewaluacja oparta na teorii (z j. ang. Theory-Based Evaluation)
UMWL	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
UP	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
WOD	Aplikacja WOD2021 (Wnioski o dofinansowanie) w ramach systemu CST2021 umożliwia podmiotom wnioskującym przygotowanie i przekazanie wniosku

1. Streszczenie

Program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 stał się szansą na wsparcie inwestycji poprawiających jakość życia mieszkańców. Program umożliwia realizację projektów infrastrukturalnych, biznesowych, zdrowotnych, społeczno-edukacyjnych i rozwijających lubuski rynek pracy.

Ewaluacja systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021–2027 (FEWL 21-27) miała na celu ocenę jego skuteczności, trafności oraz zgodności z celami strategicznymi programu. Szczególną uwagę poświęcono konstrukcji kryteriów wyboru projektów, procesowi ich oceny oraz wsparciu oferowanemu beneficjentom. Badanie zrealizowano w oparciu o podejście realistyczne, wykorzystujące teorię interwencji oraz triangulację metodologiczną, źródeł danych i analiz. Zastosowane metody badawcze obejmowały zarówno techniki jakościowe, takie jak wywiady pogłębione (IDI) i grupy fokusowe (FGI), jak i ilościowe, w tym ankiety z beneficjentami oraz analizę desk research.

Przeprowadzone analizy wskazują, że kryteria oceny projektów zostały zaprojektowane w sposób przejrzysty, zgodny z wymogami art. 73 rozporządzenia ogólnego Unii Europejskiej oraz krajowymi wytycznymi. Kryteria wyboru projektów umożliwiają obiektywną ocenę projektów i skutecznie wspierają identyfikację tych inicjatyw, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów programu. Odpowiednie opracowanie kryteriów pozwala nie tylko na zapewnienie transparentności procesu wyboru, lecz także na premiowanie projektów wspierających polityki horyzontalne, takie jak równość szans, niedyskryminacja oraz ochrona środowiska. Czytelność procedur, jasność kryteriów oraz zgodność z politykami horyzontalnymi sprawiają, że system jest skuteczny i sprawiedliwy.

Beneficjenci doceniają wsparcie organizacyjne i informacyjne oferowane przez Instytucję Zarządzającą i Instytucję Pośredniczącą, jednak zwracają uwagę na trudności związane z obsługą Centralnego Systemu Teleinformatycznego (CST).

Kryteria oceny projektów są w większości obiektywne, precyzyjne i przejrzyste, co umożliwia rzetelną ocenę, jednak w przypadku projektów innowacyjnych i wysokospecjalistycznych pojawia się potrzeba bardziej szczegółowych wytycznych.

Istotnym elementem systemu jest transparentność procesu oceny, zapewniona dzięki szczegółowym regulaminom i zaangażowaniu członków Komisji Oceny Projektów (KOP). Przedstawiciele KOP są odpowiednio wykwalifikowani, a ich działania charakteryzują się wysokim stopniem profesjonalizmu. Beneficjenci programu mogą liczyć na szerokie wsparcie w postaci szkoleń, konsultacji oraz materiałów informacyjnych, co zwiększa ich możliwości aplikacyjne.

System wyboru projektów sprzyja realizacji celów strategicznych FEWL, takich jak m.in. poprawa dostępności, promowanie innowacji czy ochrona środowiska. Preferencje dla projektów o charakterze kompleksowym oraz dedykowanych specyficznym grupom, w tym osobom z niepełnosprawnościami, wzmacniają realizację kluczowych celów społecznych i gospodarczych. System punktowy stosowany w ocenie projektów umożliwia gradację inicjatyw pod względem poziomu ich wartości dodanej. Analizy wykazały, że weryfikacja potencjału wnioskodawców pod względem zasobów kadrowych, technicznych, organizacyjnych i finansowych jest przeprowadzana rzetelnie, co minimalizuje ryzyko niepowodzenia realizacji projektów. Szczególny nacisk kładzie się na analizę efektywności kosztowej projektów oraz trwałości ich efektów, co zapewnia optymalne wykorzystanie środków publicznych.

Podczas ewaluacji zidentyfikowano jednak obszary wymagające usprawnień. Dotyczy to przede wszystkim potrzeby większej standaryzacji kryteriów oceny projektów o charakterze innowacyjnym i szkoleniowym. Respondenci wskazali również na potrzebę zwiększenia liczby wytycznych szczegółowych, co pomogłoby w precyzyjnym przygotowaniu projektów oraz ich ocenie. Dodatkowo zauważono konieczność wzmocnienia działań wspierających mniej doświadczonych beneficjentów, aby zwiększyć ich szanse na sukces w procesie aplikacyjnym.

Podsumowując, system wyboru projektów w ramach FEWL 21-27 jest dobrze skonstruowany, przejrzysty i skutecznie wspiera realizację celów programu. Dzięki

odpowiednio opracowanym kryteriom oceny, jasnym zasadom oraz wsparciu dla beneficjentów program przyczynia się do zrównoważonego rozwoju województwa lubuskiego. Wprowadzenie rekomendowanych usprawnień pozwoli na dalsze zwiększenie efektywności i dostępności systemu, wzmacniając jednocześnie jego pozytywny wpływ na rozwój regionu.

1. Summary

The European Funds for Lubuskie 2021-2027 program has become an opportunity to support investments that improve the quality of life of residents. The program enables the implementation of infrastructure, business, health, socio-educational and labor market development projects in Lubuskie.

The evaluation of the project selection system of the European Funds for Lubuskie 2021-2027 Program (FEWL 21-27) was aimed at assessing its effectiveness, relevance and compliance with the strategic objectives of the program. Particular attention was paid to the construction of project selection criteria, the process of their evaluation and the support offered to beneficiaries. The study was carried out on the basis of a realist approach, using intervention theory and triangulation of methodological, data sources and analysis. The research methods used included both qualitative techniques, such as in-depth interviews (IDI) and focus groups (FGI), as well as and quantitative, including beneficiary surveys and desk research analysis.

The analyses carried out indicate that the project evaluation criteria have been designed in a transparent manner, in accordance with the requirements of Article 73 of the General Regulation of the European Union and national guidelines. The project selection criteria allow objective evaluation of projects and effectively support the identification of those initiatives that contribute most to the achievement of the program objectives. Appropriate development of criteria allows not only to ensure transparency of the selection process, but also to give preference to projects that support horizontal policies such as equal opportunities, non-discrimination and environmental protection. The readability of the procedures, the clarity of the criteria and the compliance with horizontal policies make the system effective and fair.

Beneficiaries appreciate the organizational and informational support offered by the Managing Authority and Intermediate Body, but note the difficulties associated with operating the Central Information and Communication System (CST). For the most part, the project evaluation criteria are objective, precise and transparent, which allows for reliable evaluation, but in the case of innovative and highly specialized projects, there is a need for more detailed guidelines.

An important element of the system is the transparency of the evaluation process, ensured by detailed rules of procedure and the involvement of members of the Project Evaluation Committee (PCC). The representatives of the NOP are appropriately qualified, and their activities are characterized by a high degree of professionalism. Program beneficiaries can count on extensive support in the form of training, consultations and information materials, which enhances their application capabilities.

The project selection system promotes the realization of FEWL's strategic goals, such as improving accessibility, promoting innovation and protecting the environment, among others. Preferences for projects that are comprehensive in nature and dedicated to specific groups, including people with disabilities, strengthen the realization of key social and economic goals. The point system used in project evaluation allows for the gradation of initiatives in terms of their level of added value. Analyses have shown that verification of applicants' potential in terms of human, technical, organizational and financial resources is carried out reliably, which minimizes the risk of project failure. Particular emphasis is placed on analyzing the cost-effectiveness of projects and the sustainability of their effects, which ensures the optimal use of public funds. However, the evaluation identified areas for improvement. This primarily relates to the need for greater standardization of evaluation criteria for innovative and training projects. Respondents also pointed to the need for more detailed guidelines, which would help in the precise preparation of projects and their evaluation. In addition, the need to strengthen support activities for less experienced beneficiaries to increase their chances of success in the application process was noted.

In conclusion, the project selection system under FEWL 21-27 is well structured, transparent and effectively supports the program's objectives. With properly designed evaluation criteria, clear rules and support for beneficiaries, the program contributes to the sustainable development of the Lubuskie region. Implementation of the recommended improvements will further increase the efficiency and accessibility of the system, while strengthening its positive impact on the development of the region.

2. Spis treści

Wykaz skrótów i terminologia zastosowana w raporcie	3
1. Streszczenie	5
1. Summary	8
3. Wprowadzenie.....	12
3.1. Opis przedmiotu badania	12
3.2. Cele badania	15
3.3. Zakres badania.....	15
3.4. Zakres tematyczny	16
3.5. Kryteria ewaluacyjne	18
4. Skrócony opis metodyki badania	20
5. Opis wyników ewaluacji.....	25
5.1. Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów.....	25
5.2. Ocena sposobu sformułowania kryteriów wyboru projektów	46
5.3. Ocena skuteczności systemu kryteriów wyboru projektów.....	51
6. Analiza SWOT	60
7. Wnioski i rekomendacje.....	64
8. Spis elementów graficznych	68
9. Załączniki:	69
9.1. Wzory zastosowanych narzędzi badawczych	69
9.1.1. Wzór kwestionariusza z Beneficjentami FEWL 21-27	69
9.1.2. Wzór scenariusza wywiadu pogłębianego z przedstawicielami Departamentu Instytucji Zarządzającej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego	73
9.1.3. Wzór scenariusza wywiadu pogłębianego z Członkami Komitetu Monitorującego FEWL 21-27, w tym partnerami społecznymi.....	77

9.1.4. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Członkami Komisji Oceny Projektów – obszar EFS+	79
9.1.5. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Członkami Komisji Oceny Projektów – obszar EFRR+	82
9.1.6. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Rzecznikiem Funduszy Europejskich.....	85
9.1.7. Wzór scenariusza zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację FEWL 21-27 w zakresie działań finansowanych z EFRR i EFS+	87
9.2. Lista materiałów objętych analizą danych zastanych	90

3. Wprowadzenie

3.1. Opis przedmiotu badania

Program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (FEWL 21-27) jest jednym z 16 programów regionalnych, które służyć mają realizacji Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 (UP) w zakresie polityki spójności. FEWL 21-27 został przyjęty przez Komisję Europejską (KE) w dniu 7 grudnia 2022 r. Jest programem dwufunduszowym, w ramach którego interwencja jest realizowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Wsparcie Programu obejmuje działania zdefiniowane w 5 celach polityki (CP) na lata 2021-2027.

Dobór kryteriów oceny projektów stanowi kluczowy element procesu zarządzania programami wsparcia finansowego, determinując skuteczność i efektywność realizacji celów programowych. Trafność i jakość przyjętych kryteriów mają bezpośredni wpływ na wybór projektów najlepiej odpowiadających założeniom programu, co w konsekwencji przekłada się na osiągnięcie pożądaných rezultatów i optymalne wykorzystanie dostępnych środków.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., instytucje zarządzające funduszami strukturalnymi zobowiązane są do opracowania kryteriów i procedur, które będą charakteryzować się przejrzystością oraz uwzględnianiem zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i zasady równości kobiet i mężczyzn. Kryteria te powinny również odnosić się do Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, zasady zrównoważonego rozwoju oraz polityki unijnej w zakresie ochrony środowiska, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE.

Przepisy regulacyjne wymagają, aby finansowe wsparcie unijne było kierowane przede wszystkim do operacji mających największy potencjał przyczynienia się do osiągnięcia celów programowych. Dlatego też kryteria wyboru powinny być obiektywne, mierzalne i jednoznaczne, a ich konstrukcja powinna ułatwiać

beneficjentom zrozumienie wymagań, jakie muszą spełniać ich projekty. Takie podejście umożliwia rzetelną ocenę wniosków o wsparcie, jednocześnie zapewniając przejrzystość procesu i jego zgodność z celami programu.

Program obejmuje wsparcie działań wpisujących się w pięć kluczowych celów polityki spójności (CP) na lata 2021–2027:

- CP (1) – Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
- CP (2) – Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
- CP (3) – Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
- CP (4) – Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;
- CP (5) – Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych.

Rozdział środków w ramach programu wynika z analiz potrzeb regionalnych i możliwości absorpcyjnych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów strategicznej interwencji (OSI¹). Obszarami tymi są²:

- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich – Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry,
- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych: do grupy ośrodków subregionalnych w województwie lubuskim zaliczono miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. Poza Nową Solą, wchodzącą w skład MOF OW, są to: Żary, Żagań i Świebodzin. Do grupy tej zaliczyć należy też miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców, tj. Słubice i Międzyrzecz,
- obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej i obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych³.

Działania te są zgodne z dokumentami strategicznymi, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Program wspiera spójność terytorialną, redukując nierówności rozwojowe wewnątrz regionu.

Za realizację programu odpowiadają:

- Instytucja Zarządzająca (IZ FEWL): Zarząd Województwa Lubuskiego,
- Instytucja Pośrednicząca (IP): Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze.
IP koordynuje działania związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych (Działanie 6.1) oraz wspieraniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji

¹ SOR oraz KSRR 2030 identyfikują następujące obszary strategicznej interwencji państwa: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, obszary zagrożone trwałą marginalizacją, wschodnia Polska oraz Śląsk. Dwa pierwsze wspierane będą obligatoryjnie z poziomu kraju i regionów za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

² Identyfikację obszarów strategicznych interwencji z poziomu regionalnego wykonano z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych wskazanych w Diagnozie społeczno-gospodarczej województwa lubuskiego

³ Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

na rynku pracy (Działanie 6.2) w ramach priorytetu „Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli”.

FEWL 21–27 stanowi narzędzie umożliwiające regionowi realizację projektów wspierających rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy, odpowiadających na wyzwania przyszłości i potrzeby lokalnych społeczności. Od początku wdrażania Programu do momentu realizacji niniejszej ewaluacji odbyło się 7 posiedzeń KM FEWL 21-27, w trakcie których przyjęto 96 uchwał w sprawie zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów (zatwierdzone zostały już kryteria w ramach wszystkich Działań zaplanowanych do wdrażania w ramach FEWL 21-27).

3.2. Cele badania

Głównym celem badania była ocena przyjętego systemu wyboru projektów, w tym kryteriów dla programu FEWL 21-27. Istotnym elementem analizy była również ocena kryteriów oraz procesu oceny i wyboru projektów z punktu widzenia realizacji wskaźników ram wykonania, jak również wpływ kryteriów oraz procesu naboru na strukturę i dynamikę wydatkowania środków finansowych.

3.3. Zakres badania

Badanie objęło program FEWL 21-27, a w szczególności działania prowadzone w ramach priorytetów:

- I: Fundusze Europejskie dla lubuskiej gospodarki,
- II: Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego,
- III: Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej w Lubuskiem,
- IV: Fundusze Europejskie na dostępność komunikacyjną Lubuskiego,
- V: Fundusze Europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury społecznej,
- VI: Fundusze Europejskie na wsparcie obywateli,
- VII: Fundusze Europejskie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność,
- VIII: Fundusze Europejskie dla lokalnego lubuskiego.

Analiza objęła okres od początku wdrażania FEWL 21-27 do dnia podpisania umowy na realizację niniejszego badania, tj. 27.09.2024 r. Badanie objęło obszar województwa lubuskiego.

3.4. Zakres tematyczny

Realizacja badania przebiegała w ramach trzech obszarów tematycznych:

Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów

Analiza tego obszaru umożliwiła udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Czy przyjęty system wyboru projektów jest poprawnie skonstruowany i odpowiada potrzebom realizacji Programu?
- Czy są kryteria i inne elementy systemu wyboru projektów (albo jakieś ich części), które nie są konieczne (tj. nie wynikają z wymagań zawartych w art. 73 rozporządzenia ogólnego i zapisów FEWL) i generują obciążenia administracyjne (dla IZ/IP, wnioskodawców, oceniających)?
- Czy konstrukcja wniosku wraz załącznikami pozwala skutecznie i efektywnie pozyskać informacje umożliwiające ocenę projektów zgodnie z kryteriami? Czy wzór wniosku pozwala na selekcjonowanie najlepszych projektów? Czy istnieją elementy, które powinny zostać zmienione/uzupełnione?
- Czy instytucje FEWL wspierają wnioskodawców w przygotowaniu/składaniu wniosków o dofinansowanie?
- Jaka jest ocena pracy członków komisji oceniającej projekty (KOP), tj.:
 - Ilu członków KOP (ekspertów zewnętrznych i pracowników instytucji) bierze udział w poszczególnych naborach? Czy ich liczba jest wystarczająca w stosunku do liczby projektów i kryteriów oceny?
 - Czy wiedza, umiejętności, doświadczenie lub uprawnienia ekspertów oceniających projekty odpowiadają kryteriom, zgodnie z którymi oceniają wnioski o dofinansowanie?
 - Czy proces oceny projektów przez członków KOP działa bez problemów? Czy uzasadnienia ocen w ramach przekazywanych przez

ekspertów kart są wyczerpujące i pozwalają ocenić prawidłowość weryfikacji wniosku?

- Czy system wyboru projektów jest efektywny, w tym:
 - Czy system teleinformatyczny (CST) wymaga usprawnień w celu zwiększenia efektywności procesu wyboru projektów?
 - Czy procedury dotyczące naboru, oceny i wyboru projektów wymagają usprawnień?
- Czy po pierwszych konkursach pojawiły się protesty/odwołania od oceny? Czego dotyczyły najczęściej? Czy były zasadne?
- Czy zaplanowane konkursy przyczyniają się do realizacji zobowiązań wynikających z Ram Wykonania? Czy ogłoszone nabory uwzględniają wymogi dotyczące wskaźników?

Ocena sposobu sformułowania kryteriów wyboru projektów

Analiza tego obszaru umożliwiła udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Czy kryteria i inne elementy systemu wyboru projektów:
 - a) Zapewniają zgodność projektu z FEWL 21-27 tj. odpowiednimi zapisami programu określającymi interwencję:
 - Jej zakresu czasowego,
 - Zakresu przestrzennego,
 - Grup docelowych,
 - Zakresu przyjętego wsparcia/interwencji,
 - Dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i równouprawnienie płci,
 - Przestrzegania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
 - Zasady zrównoważonego rozwoju oraz unijnej polityki w dziedzinie środowiska zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE.
 - b) Zapewniają przyczynianie się projektu do osiągnięcia celów szczegółowych programu, w tym czy:
 - Wystarczająco szczegółowo i adekwatnie badają wpływ projektu (jego cel, zakres rzeczowy, sposób realizacji, zakładane rezultaty)

na realizację celu szczegółowego FEWL 21-27, jego wpisywanie się w logikę i warunki wsparcia zawarte w opisie „Interwencji w ramach Funduszy” zawartym w zapisach FEWL 21-27?

- Pozwalają na przyznanie wyższych ocen projektom, które w większym stopniu wpisują się w cele szczegółowe programu?
 - Oceniają wpływ wskaźników projektu na osiągnięcie wskaźników ram wykonania FEWL?
- c) Weryfikują relację między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami projektu i preferują najkorzystniejsze projekty pod tym względem?
- d) Weryfikują potencjał wnioskodawcy – czy ma on niezbędne zasoby i mechanizmy finansowe, aby pokryć koszty eksploatacji i utrzymania oraz zapewnić stabilność ich finansowania? (dotyczy projektów obejmujących inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne)
- e) Pozwalają odrzucić projekty, które nie spełniają wymagań określonych w art. 73 rozporządzenia ogólnego i zapisach FEWL?
- f) Są niedyskryminacyjne?

Ocena skuteczności systemu kryteriów wyboru projektów

Analiza tego obszaru umożliwiła udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Czy poszczególne kryteria i inne elementy systemu wyboru projektów (w tym szczególnie formularz wniosku o dofinansowanie we właściwym systemie teleinformatycznym wraz z instrukcją wypełniania) są przejrzyste tj.:
 - Zrozumiałe dla odbiorców (wnioskodawców, oceniających projekty),
 - Precyzyjnie określono w nich sposób i liczbę punktów przyznawanych przy ocenie?
- Czy przyjęte kryteria są obiektywne i precyzyjne? Czy umożliwiają zrozumiałą i jednoznaczną interpretację przez osoby oceniające i aplikujących beneficjentów? Czy są łatwe do weryfikacji?

3.5. Kryteria ewaluacyjne

W badaniu zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

- spójności – ocenia zgodność kryteriów i systemu wyboru projektów przede wszystkim z zapisami rozporządzenia ogólnego, Ustawy, wytycznych i dokumentu programowego FEWL 21-27,
- skuteczności – ocenia, w jakim stopniu kryteria i system wyboru projektów mogą przyczynić się do wyboru projektów najlepiej realizujących cele szczegółowe FEWL 21-27,
- efektywności – ocenia, czy można poprawić efekty (wybór projektów do dofinansowania z FEWL 21-27 wpisujących się lepiej w cele programu) przy wykorzystaniu mniejszych lub takich samych zasobów (np. czasu, pracowników IZ/IP/ekspertów/wnioskodawców),
- trafności – pozwalającą ocenić adekwatność kryteriów wyboru projektów oraz procedury oceny projektów do celów wdrażanego Programu, w tym potrzeb grup docelowych.

4. Skrócony opis metodyki badania

Metodyka przeprowadzonej ewaluacji opierała się na podejściu realistycznym (Realistic Evaluation), stanowiącym wariant ewaluacji opartej na teorii (Theory-Based Evaluation, TBE). Podejście to pozwala na analizę mechanizmów działania oraz kontekstu, w którym realizowane są działania programu, uwzględniając jednocześnie interakcje między nimi. Metodyka ta zapewniła kompleksowe spojrzenie na efektywność, trafność i spójność systemu wyboru projektów w ramach Programu FEWL 21-27.

Ten paradygmat badawczy koncentruje się na ocenie, w jakim stopniu przyjęte założenia zostały zrealizowane i jak doprowadziły do oczekiwanych efektów. Podejście to, rozwinięte przez Carol H. Weiss⁴ i Michael Scrivena⁵, zakłada, że każde działanie podejmowane w ramach programu opiera się na pewnych założeniach o relacji między działaniami, a wynikami. Ewaluacja oparta na teorii pozwala ocenić skuteczność interwencji poprzez analizę łańcucha przyczynowo-skutkowego, co umożliwia identyfikację kluczowych czynników sukcesu lub barier. Wybór TBE jako podejścia teoretycznego był szczególnie adekwatne w przypadku przedmiotowego badania, gdyż pozwolił na:

- ocenę spójności logicznej programu: weryfikację, czy zaplanowane interwencje były zgodne z celami programu i jak wpłynęły na ostateczne wyniki,
- analizę przyczynowo-skutkową: ocenę nie jedynie końcowego rezultatu, ale ustalenie jakie konkretne działania przyczyniły się do osiągnięcia tych wyników i jakie mechanizmy były odpowiedzialne za sukces programu,
- ocenę wpływu kontekstu: ocenę tego w jakim stopniu zewnętrzne uwarunkowania wpływały na efektywność realizowanych działań.

⁴ Carol H. Weiss, Evaluation: Methods for Studying Programs and Policies

⁵ Michael Scriven, The Logic of Evaluation

Podstawowym celem ewaluacji była ocena kryteriów i systemu wyboru projektów realizowanych w ramach FEWL 21-27. Szczególną uwagę zwrócono na:

- spójność kryteriów z celami programu oraz dokumentami strategicznymi,
- trafność i adekwatność kryteriów w odniesieniu do potrzeb grup docelowych,
- skuteczność procedur wyboru w kontekście osiągnięcia wskaźników Ram Wykonania,
- identyfikację barier proceduralnych i możliwości usprawnień.

Ewaluacja objęła trzy kluczowe obszary badawcze:

1. system oceny i wyboru projektów: analizie poddano transparentność i bezstronność procesu oceny, a także funkcjonalność systemów informatycznych wspierających ten proces,
2. kryteria wyboru projektów: oceniono ich obiektywność, mierzalność, jednoznaczność oraz poprawność merytoryczną,
3. skuteczność systemu kryteriów: badano ich zgodność z celami programu, zdolność do identyfikacji projektów innowacyjnych i zgodnych z politykami horyzontalnymi, a także spójność z inteligentnymi specjalizacjami regionalnymi.

Triangulacja jest fundamentalnym podejściem w ewaluacji, które pozwala na zwiększenie rzetelności i trafności wyników poprzez łączenie różnorodnych metod badawczych, źródeł danych, perspektyw teoretycznych oraz zespołów badawczych. Jej celem jest uzyskanie wielowymiarowego obrazu badanego zjawiska, zmniejszenie ryzyka błędów wynikających z ograniczeń jednej metody badawczej oraz wzmocnienie podstaw do formułowania końcowych wniosków i rekomendacji. W ewaluacji Programu FEWL 21-27 triangulacja została zastosowana na kilku poziomach, umożliwiając wszechstronne zrozumienie procesów wyboru i oceny projektów.

Rodzaje triangulacji zastosowane w badaniu

1. Triangulacja metodologiczna

Polegała na łączeniu różnych technik zbierania danych, co pozwoliło

na uzyskanie szerszej perspektywy i bardziej zróżnicowanych wyników. W ramach tego podejścia połączono analizy jakościowe (np. wywiady pogłębione) z analizą desk research oraz analizami ilościowymi danych administracyjnych.

2. Triangulacja źródeł danych

Zakładająca wykorzystanie różnych źródeł informacji w celu potwierdzenia spójności wyników i uzyskania bardziej wiarygodnych danych. W badaniu uwzględniono dane pochodzące od różnych grup interesariuszy, takich, jak przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, beneficjenci programu, eksperci oceniający projekty oraz członkowie Komisji Oceny Projektów.

3. Triangulacja analityczna

Polega na zastosowaniu różnych technik analizy danych i podejść interpretacyjnych, co umożliwiło na uzyskanie pełniejszego obrazu badanego zjawiska. W badaniu wykorzystano zarówno analizy statystyczne danych ilościowych, jak i analizy jakościowe.

Znaczenie triangulacji w badaniu

Zastosowanie triangulacji na poziomie metodologicznym, źródłowym i analitycznym umożliwiło identyfikację i zrozumienie zarówno ogólnych trendów, jak i specyficznych zjawisk związanych z funkcjonowaniem kryteriów wyboru projektów w FEWL 21-27. Dzięki triangulacji uzyskano wyniki charakteryzujące się większą precyzją i wiarygodnością, co pozwoliło na sformułowanie szczegółowych, zróżnicowanych i praktycznych rekomendacji wspierających dalszy rozwój programu.

Zastosowane w badaniu metody odzwierciedlały zróżnicowanie perspektyw i umożliwiły analizę zarówno aspektów ilościowych, jak i jakościowych. Wykorzystano następujące techniki badawcze:

1. **Analiza danych zastanych (Desk Research)⁶:** w tej fazie dokonano przeglądu dostępnych dokumentów programowych, regulacji prawnych, wytycznych oraz protokołów Komitetu Monitorującego. Szczególną uwagę poświęcono dokumentacji dotyczącej kryteriów wyboru projektów oraz protokołom z posiedzeń Komitetu Monitorującego. Listę dokumentów, publikacji i innych materiałów źródłowych wykorzystanych przy ewaluacji przedstawiono w Aneksie w podrozdziale „Lista materiałów objętych analizą danych zastanych”. Analiza desk research pozwoliła na identyfikację głównych problemów badawczych oraz była podstawą do opracowania narzędzi badawczych.
2. **Wywiady pogłębione (TDI – Telephone In-Depth Interviews)⁷:** zrealizowano 18 wywiadów z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację FEWL 21-27, tj. przedstawicielami Departamentu Instytucji Zarządzającej UMWL, Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Departamentu Programów Regionalnych, Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Komitetu Monitorującego FEWL 21-27 (w tym partnerów społecznych), Komisji Oceny Projektów z obszaru EFS+ i EFRR, a także Rzecznikiem Funduszy Europejskich. Wywiady te miały na celu zebranie szczegółowych opinii na temat funkcjonowania systemu wyboru projektów oraz jakości przyjętych kryteriów.

⁶ Desk research to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. W jej wyniku następują: scalanie, przetworzenie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł.

⁷ Telefoniczny indywidualny wywiad pogłębiony polega na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy. Rozmowa ta prowadzona jest w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu zwanego scenariuszem wywiadu, a jej celem jest uzyskanie konkretnych informacji.

3. **Zogniskowane wywiady grupowe (FGI – Focus Group Interviews)⁸:**

przeprowadzono dwie sesje FGI z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację FEWL 21-27 w zakresie działań finansowanych z EFRR (jedna grupa) i EFS+ (druga grupa). Zogniskowane dyskusje grupowe umożliwiły uzyskanie pogłębionych danych dotyczących doświadczeń i opinii kluczowych interesariuszy. Wywiady te posłużyły również do weryfikacji ustaleń z fazy desk research.

4. **Analiza SWOT⁹:** zidentyfikowano mocne i słabe strony systemu wyboru projektów oraz określono szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych. Analiza ta dostarczyła podstaw do sformułowania rekomendacji mających na celu optymalizację systemu.

5. **Badania ilościowe (CAWI/ CATI)¹⁰:** pozyskano 66 ankiet od beneficjentów FEWL 2021-2027. Ankiety te odpowiadają 66 projektom z próby 68 umów, realizowanych przez 57 beneficjentów¹¹. Pozyskano opinie podmiotów realizujących projekty w ramach 20 działań z czego najwięcej zwrotów dotyczyło beneficjentów realizujących projekty w ramach: „Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy” (Działanie nr 6.1) i „Aktywna integracja społeczno-zawodowa” (Działanie nr 6.9 odpowiednio 12 i 11 ankiet (18 i 17% próby). Ankiety zostały wysłane do wszystkich podmiotów objętych badaniem.

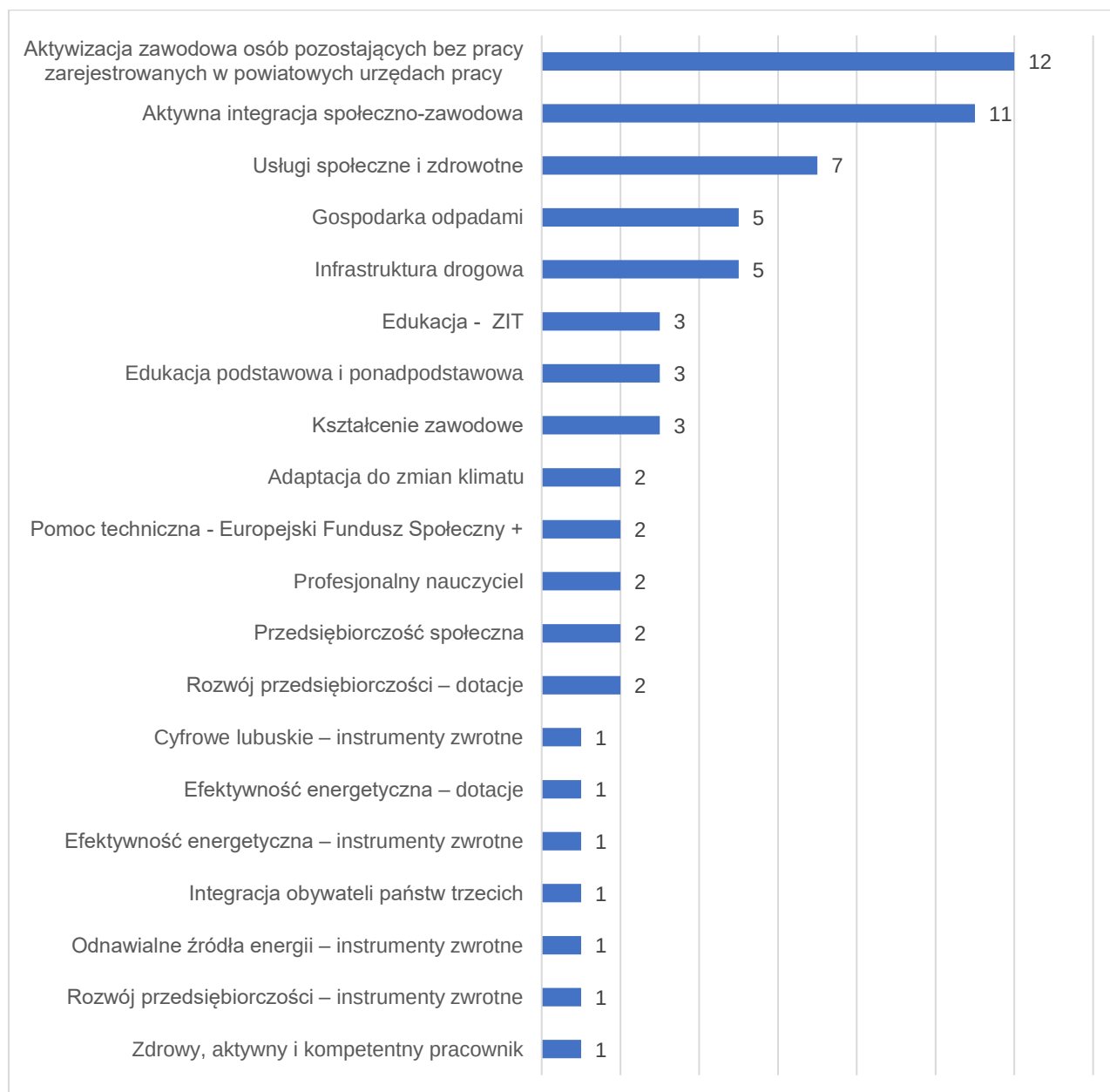
⁸ Zogniskowany wywiad grupowy to ustrukturalizowana i moderowana dyskusja kilku/kilkunastu osób, zogniskowana na wybranym zagadnieniu. Prowadzona jest według scenariusza, który określa konkretny cel rozmowy i wytyczne dla moderatora o tym jak prowadzić dyskusję.

⁹ Analiza SWOT to ocena silnych i słabych stron danego obiektu na tle szans i zagrożeń ze strony otoczenia. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter rozpatrywanych grup czynników: strengths – silne strony, weaknesses – słabości, opportunities – szanse, threats – zagrożenia.

¹⁰ W przypadku techniki CAWI wspierane CATI do potencjalnych respondentów wysyłane są e-maile, zawierające: informację o badaniu, list polecający oraz link do ankiety. Osoby, które nie zareagowały na e-maila, otrzymały wiadomości przypominające o badaniu, następnie zaś miejsce miał kontakt telefoniczny, służący realizacji badania CATI. Jeden z beneficjentów (podmiot realizujący dwa projekty) nie wypełnił ankiety w wyznaczonym terminie.

¹¹ Responce rate: 97% na poziomie realizowanych projektów (podpisanych umów)

Wykres 1 Działanie realizowane przez beneficjentów objętych badaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

5. Opis wyników ewaluacji

5.1. Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów

5.1.1. Poprawność konstrukcji systemu wyboru projektów

Analiza zgromadzonych danych, w tym transkrypcji z wywiadów pogłębionych (IDI) i grup fokusowych (FGI), wskazuje na ogólnie pozytywną ocenę konstrukcji systemu wyboru projektów. System wyboru projektów jest poprawnie skonstruowany

i odpowiada potrzebom realizacji Programu. System został zaprojektowany z uwzględnieniem wymagań unijnych oraz specyfiki regionalnej województwa lubuskiego. Wypełniono ważne z punktu widzenia jego efektywności założenia dotyczące:

- transparentności procedur,
- jasności kryteriów oceny projektów,
- spójności z priorytetami programowymi i politykami horyzontalnymi.

Wnioski składane w trakcie naboru są oceniane w kolejnych etapach:

1. Ocena formalna¹²

Na tym etapie wnioski są oceniane na podstawie kryteriów formalnych zatwierdzonych przez KM FEWL 21-27. Kryteria dzielą się na dwie kategorie: te, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku bez możliwości poprawy, oraz te, w przypadku których wnioskodawca ma możliwość negocjacji i wprowadzenia zmian/poprawek. Każdy projekt konkurencyjny jest oceniany przez minimum dwóch członków KOP, będących pracownikami IZ FEWL 21-27 lub ekspertami zewnętrznymi¹³, na podstawie dokumentów dostarczonych przez wnioskodawcę. W przypadku projektów w trybie niekonkurencyjnym EFS+ mogły być one oceniane przez jednego pracownika instytucji organizującej nabór.

2. Ocena merytoryczna

Ocena ta, w zakresie wniosków finansowanych z EFRR, odbywa się w oparciu o kryteria merytoryczne, zarówno horyzontalne dopuszczające, jak i specyficzne dopuszczające oraz specyficzne punktowe zatwierdzone przez KM FEWL 2021-

¹² W obszarze EFS+ występuje ocena formalno-merytoryczna, która w karcie oceny dzieli się na: ogólne kryteria formalne (część A), kryteria dostępu (część B), kryteria horyzontalne (część C), kryteria merytoryczne (część D).

¹³ Eksperti zewnętrzeni mogą być powoływani do prac KOP na podstawie Wykazu ekspertów prowadzonego przez IZ FEWL 21-27. Wykaz ekspertów zawiera listę 39 osób przypisanych do 17 różnych dziedzin tematycznych. Zgodnie z ustawą wdrożeniową, eksperci mogą być powoływani również z list/wykazów prowadzonych przez inne regiony.

2027. Specyfika podziału kryteriów ramach EFS+ w tym obszarze została przedstawiona w przypisie nr 12 do kryteriów formalnych. Każdy wniosek w ramach EFRR jest weryfikowany przez co najmniej dwóch członków KOP, którymi mogą być pracownicy IZ lub eksperci wpisani do Wykazu ekspertów FEWL 21-27. Ocena merytoryczna opiera się na dokumentach dostarczonych przez wnioskodawcę zarówno na etapie składania wniosku, jak i podczas oceny formalnej.

3. Ocena środowiskowa

Ten etap obejmuje weryfikację zgodności projektu z kryteriami środowiskowymi dopuszczającymi, które również zostały zatwierdzone przez KM FEWL 21-27. W przypadku tych kryteriów istnieje możliwość trzykrotnego wprowadzenia poprawek, jeśli zajdzie taka potrzeba. Ocena środowiskowa jest dokonywana w ramach działań finansowanych z EFRR, w szczególności w naborach obejmujących projekty infrastrukturalne i inwestycje związane z ochroną środowiska. W przypadku działań finansowanych z EFS+ ocena ta nie jest wykonywana ponieważ charakter tych działań nie wymaga szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko.

Kryteria oceny dzielą się na:

EFRR	EFS+
formalne ¹⁴	ogólne formalne
merytoryczne horyzontalne dopuszczające ¹⁵	dostępu
merytoryczne specyficzne dopuszczające ¹⁶	merytoryczne

¹⁴ Obejmują podstawowe wymogi administracyjne i dokumentacyjne takie, jak: kompletność wniosku, zgodność z regulaminem naboru oraz dostarczenie wymaganych załączników.

¹⁵ Kryteria dotyczące zgodności projektu z politykami horyzontalnymi UE takimi, jak: równość kobiet i mężczyzn, zrównoważony rozwój, równość szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, Karta Praw Podstawowych UE i Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Niespełnienie ich skutkuje odrzuceniem projektu (w przypadku kryteriów stosowanych w EFS+ wybrane kryteria horyzontalne mogą być negocjowane).

¹⁶ Kryteria odnoszące się do zgodności projektu z celami szczegółowymi programu oraz priorytetami określonymi dla danego działania. Obejmują m.in. ocenę zgodności celów projektu z dokumentami

merytoryczne specyficzne punktowe ¹⁷	premiujące
środowiskowe ¹⁸	

W opinii przedstawicieli IZ i KOP kryteria są postrzegane jako jasne i łatwe do zrozumienia. Ten aspekt został wielokrotnie podkreślony zarówno przez oceniających, jak i beneficjentów biorących udział w badaniu ilościowym. Dodatkowo wnioskodawcy składający aplikacje w ramach EFRR mają możliwość dokonania poprawy/uzupełnienia wniosku o dofinansowanie w zakresie kryteriów odnoszących się do oceny środowiskowej (ale tylko w przypadku kryteriów, w ramach których istnieje możliwość poprawy)¹⁹. Wybrany do dofinansowania może zostać wyłącznie projekt spełniający wszystkie kryteria wyboru. Zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021–2027” do zadań IZ należy przygotowywanie propozycji kryteriów wyboru projektów, które są zgodne z wymogami art. 73 Rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 oraz wytycznymi krajowymi. Kryteria te są następnie opiniowane przez KE, a w ostatnim kroku zatwierdzane przez KM. Komitet jest gremium, w którym reprezentowani są eksperci z różnych obszarów tematycznych. Struktura Komitetu została oparta na zrównoważonym udziale podmiotów reprezentujących różne sektory. W skład KM wchodzi przedstawiciele:

1. Instytucji Zarządzającej FEWL 21-27,
2. Instytucji Pośredniczącej - Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze,
3. administracji rządowej,
4. środowiska akademicko – naukowego,
5. władz regionalnych, lokalnych i miejskich oraz innych instytucji publicznych,

programowymi, potencjał realizacyjny wnioskodawcy oraz spodziewane rezultaty projektu. To kryteria bez możliwości dokonania poprawy – niespełnienie ich skutkuje odrzuceniem projektu.

¹⁷ Kryteria nie dotyczą naborów w trybie niekonkurencyjnym.

¹⁸ Kryteria związane z wpływem projektu na środowisko, zgodnością z zasadami ochrony środowiska oraz polityką klimatyczną UE. W przypadku kryteriów środowiskowych, w ramach których zgodnie z uchwałą KM istnieje możliwość poprawy, dopuszczalne jest trzykrotne dokonanie poprawy/uzupełnienia.

¹⁹ Regulamin wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

6. partnerów społecznych i gospodarczych,
7. podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

W pracach KM uczestniczą także przedstawiciele Komisji Europejskiej pełniący rolę monitorującą i doradczą.

Komitet jest niezależnym organem opiniotawczo-doradczym, którego głównym celem jest wsparcie IZ w procesie monitorowania i wdrażania FEWL 21-27. Ważnym aspektem funkcjonowania Komitetu jest realizacja zasady partnerstwa poprzez partycypację partnerów w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących Programu w szczególności w zakresie jego aktualizacji i dostosowania do bieżących potrzeb regionu oraz opracowania kryteriów wyboru projektów do wsparcia.

W ramach KM FEWL 21-27 powołano tematyczne grupy robocze:

- Grupa robocza do spraw Priorytetu I Programu FEWL 21-27, w której skład wchodzi 12 osób,
- Grupa robocza do spraw zasad horyzontalnych, w której skład wchodzi 9 osób,
- Grupy robocza do prac nad Regulaminem Komitetu Monitorującego Program FEWL 21-27, w której skład wchodzi 11 osób,
- Grupa robocza do spraw Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 w której skład wchodzi 16 osób,
- Grupa robocza do spraw Instrumentów Terytorialnych Programu FEWL 21-27, w której skład wchodzi 23 osoby.

Taki proces pozwala na wieloaspektową weryfikację i uwzględnienie perspektyw różnych interesariuszy, co podnosi jakość i akceptację kryteriów. Wprowadzenie szerokiego mechanizmu konsultacji z interesariuszami zwiększa akceptację i zgodność z lokalnymi potrzebami.

System wyboru projektów został usankcjonowany już przez Komisję Europejską i jest sprawdzony przez wszystkie poprzednie okresy programowania. Kryteria

są zawsze opiniowane przez zarówno Ministerstwo, jak i Komisję Europejską i departamenty, które nadzorują wdrażanie środków unijnych. Następnie Komitet Monitorujący je zatwierdza (...) mają do niego dostęp [do systemu wyboru projektów] praktycznie wszystkie grupy beneficjentów i zawsze mogą wyrazić swoją opinię, wnieść uwagi, wnieść poprawki. Więc jak najbardziej realizuje nie tylko interes beneficjentów, ale również nas jako instytucji, która wdraża program.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

System wyboru projektów wspiera realizację strategicznych celów FEWL 21-27, co wynika zarówno z analizy dokumentacji programowej, jak i opinii respondentów. Kryteria oceny uwzględniają:

- polityki horyzontalne, takie jak zasada równości kobiet i mężczyzn, zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, warunek skutecznego stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, warunek wdrażania i stosowania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz cele związane z ochroną środowiska,
- cele specyficzne, które umożliwiają wyróżnienie projektów odpowiadających na kluczowe wyzwania regionu.

W programie FEWL 21-27 duży nacisk położono na zrównoważony rozwój, ochronę środowiska oraz włączenie społeczne. Kryteria oceny projektów zostały również powiązane ze specyfiką i potrzebami regionu lubuskiego, bazując na analizie lokalnych problemów. Nabory są m.in. dedykowane konkretnym grupom odbiorców, co pozwala lepiej odpowiadać na regionalne wyzwania i priorytety.

Beneficjenci oraz członkowie KOP podkreślają, że system jest dobrze ukierunkowany na identyfikowanie projektów o największym potencjale wnoszenia wartości dodanej dla regionu. Kryterium premiującym wpływającym korzystnie na rozwój regionu jest np. kierowanie wsparcia na obszary strategicznej interwencji czy wsparcie osób z obszarów wiejskich.

System wyboru projektów jest zaprojektowany tak, aby uwzględniać różnorodne potrzeby beneficjentów – od małych organizacji pozarządowych po duże jednostki samorządu terytorialnego. Uwzględniono tutaj zarówno aspekty formalne, jak i praktyczne:

- jasno określone wymagania formalne pomagają beneficjentom zrozumieć, jakie warunki muszą spełnić, aby skutecznie aplikować o środki,
- dodatkowe wsparcie, takie jak szkolenia, konsultacje czy webinaria organizowane przez Instytucję Zarządzającą, zwiększa dostępność systemu dla mniej doświadczonych aplikantów.

Działania wspierające beneficjentów obejmują szeroki wachlarz inicjatyw takich, jak szkolenia i webinaria organizowane także w kluczowych momentach procesu aplikacyjnego, punkt informacyjny odpowiadający na pytania beneficjentów oraz dostęp do materiałów edukacyjnych, w tym szczegółowych instrukcji wypełniania wniosków. Takie podejście pozwala na skuteczniejsze przygotowanie beneficjentów do aplikowania o środki, a także zmniejsza ryzyko popełnianych w tym procesie błędów. Wdrażanie tych narzędzi podkreśla zaangażowanie IZ we wsparcie beneficjentów starających się o dofinansowanie projektów w ramach Programu.

Beneficjenci wskazują jednak, że pewnym wyzwaniem jest dostępność wsparcia w okresach intensywnych naborów. W takich sytuacjach czas oczekiwania na odpowiedzi czy wyjaśnienia może wydłużać proces aplikacyjny, co niektóre grupy uznają za problematyczne.

Przeprowadzona analiza pozwala na sformułowanie ogólnej oceny, że system wyboru projektów w FEWL 21-27 jest dobrze skonstruowany i w dużym stopniu odpowiada potrzebom wszystkich grup zaangażowanych w realizację Programu. Jego podstawowe atuty to transparentność, zgodność z celami strategicznymi oraz dostosowanie do potrzeb różnorodnych beneficjentów.

5.1.2. Efektywność działania systemu wyboru projektów

Przeprowadzona analiza jakościowa transkrypcji z wywiadów IDI i grup FGI pozwala na wszechstronne spojrzenie na efektywność systemu wyboru projektów w ramach

Programu FEWL 21-27. W poniższym rozdziale dokonano szczegółowej oceny funkcjonalności CST.

CST stanowi integralny element procesu wyboru projektów, zapewniając platformę dla beneficjentów do składania wniosków oraz zarządzania dokumentacją. Wnioski w ramach ogłaszanych naborów składane są w wersji elektronicznej:

- dla projektów dotyczących EFRR w systemie WOD2021,
- dla projektów dotyczących EFS+ w systemie SOWA EFS.

Na podstawie zebranych danych, system CST jest postrzegany jako narzędzie umożliwiające:

- standaryzację procesu aplikacyjnego,
- redukcję błędów formalnych poprzez automatyczne walidacje formularzy,
- sprawniejszą wymianę dokumentacji pomiędzy beneficjentami, a instytucją zarządzającą/pośredniczącą.

Powyższe wskazuje ważną rolę systemu w procesie obsługi potencjalnych beneficjentów. Tym większą wagę należy przypisać faktowi, że wskazano pewne mankamenty funkcjonowania CST, w tym brak miejsca na załączanie dokumentów niezbędnych w procesie oceny projektów takich, jak:

- potwierdzenie powołania (lub zmiany) członków i sekretarza KOP,
- oświadczenia pracowników i ekspertów,
- protokoły ocen.

Brak wskazanych funkcji skutkuje koniecznością dodatkowych działań ze strony pracowników, co zwiększa obciążenie administracyjne.

Wnioskodawcy napotykają także na trudności w obsłudze systemu dotyczące miejsca i sposobu składania podpisów w przypadku podpisywania umów o dofinansowanie. Sytuacja ta prowadziła do wielokrotnego przesyłania jednej umowy ze względu na ww. problemy.

Jednocześnie system jest intuicyjny i czytelny dla wnioskodawców i pracowników w początkowych etapach, poprzedzających podpisywanie umowy.

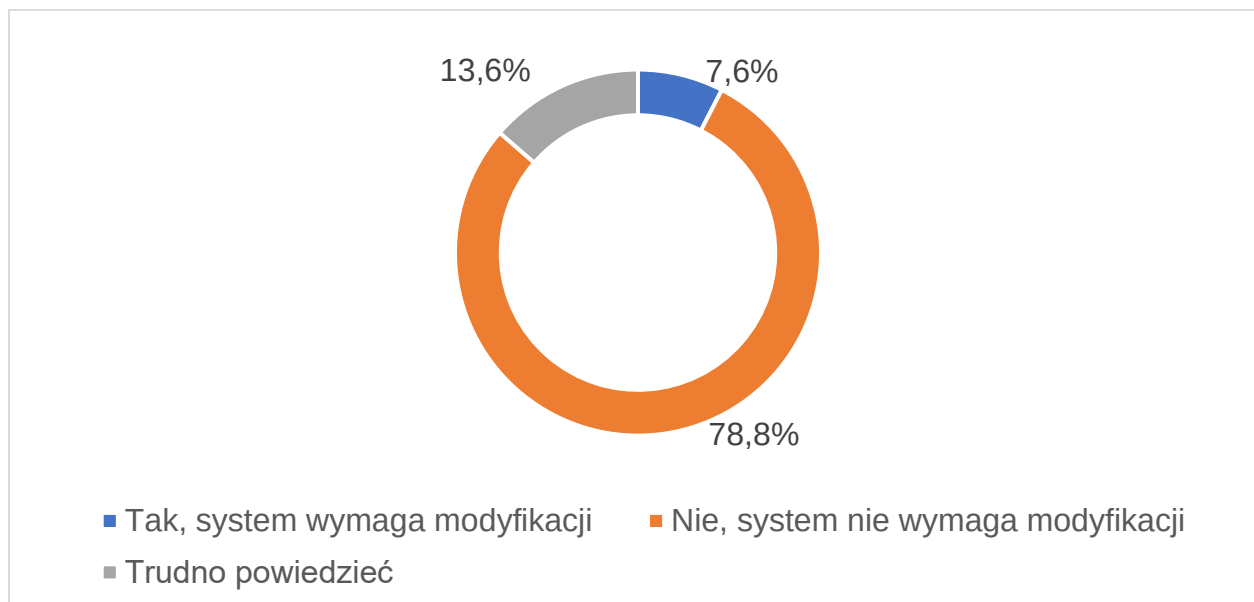
Warto zauważyć, że część opinii była uzupełniana o obserwacje, że system wymaga nauki. Niektóre z recenzji mogą zatem wynikać tak z właściwości samego systemu jak też faktu, że użytkownicy nie nabrali jeszcze dużej biegłości w jego obsłudze.

Jest on inaczej poukładany [system], także tutaj mamy z tym trochę problemów, ale to jest kwestia czasu i przyzwyczajenia się do niego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

Mimo wskazanych wyżej problemów w badaniu ankietowym wnioskodawcy nie wyrazili negatywnej oceny funkcjonowania CST (wykres poniżej). Niemal 80% badanych uznało, że w ich ocenie system nie wymaga modyfikacji. Może wynikać to z faktu, iż w badaniu ankietowym respondenci oceniali ogólny sposób funkcjonowania CST, który w ich ocenie jest wystarczający, nie zaś konkretne trudności, o których rozmawiano podczas wywiadów IDI i FGI.

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy dostrzega Pan/Pani potrzeby w zakresie modyfikacji systemu informatycznego służącego składaniu wniosków o dofinansowanie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

Potwierdzeniem powyższej tezy jest fakt, że mimo ogólnie pozytywnej oceny w pytaniach otwartych badani sygnalizowali m.in. problemy związane z intuicyjnością systemu i skomplikowaną obsługą.

5.1.3. Ocena procedur wyboru projektów

Procedury dotyczące naboru projektów są oceniane jako w większości skuteczne. Analiza FGI i IDI wskazuje, że harmonogramy naborów są dobrze zaplanowane, co pozwala beneficjentom na przygotowanie się do aplikacji. Tak pozytywna ocena wynika także z działań samej IZ, która monitoruje Program i reaguje na potrzeby potencjalnych beneficjentów. Instytucja Zarządzająca prowadzi bieżący monitoring kluczowych aspektów realizacji programu takich, jak poziom kontraktacji, księgowanie wydatków oraz osiąganie wskaźników ram wykonania. Harmonogram naborów podlega aktualizacjom wynikającym m.in. ze zmieniających się potrzeb i okoliczności, co obejmuje przesunięcia lub przyspieszenie naborów. Taka elastyczność pozwala na efektywne zarządzanie programem, a także pozwala potencjalnym wnioskodawcom na zaplanowanie działań związanych z ubieganiem się o dofinansowanie.

My jako instytucja zarządzająca na bieżąco analizujemy, sprawdzamy, monitorujemy te kwoty i terminy planowanych do ogłoszenia naborów wniosków o dofinansowanie. Sprawdzamy, analizujemy poziom kontraktacji i sprawdzamy realizację osiągnięcia wartości pośrednich i tych końcowych wskaźników, które zostały włączone do ram wykonania (...) Często zdarzają się przesunięcia pomiędzy działaniami. Niektóre działania są przesuwane na późniejszy okres realizacji, [niekiedy] przyspieszamy nabory. To jest taki organizm żywy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

O dużej otwartości na potrzeby potencjalnych beneficjentów świadczy także uwzględnianie ich potrzeb w zakresie terminów składania wniosków. Przykładem jest nabór w ramach Działania 1.1 Badania i innowacje. Nabór został ogłoszony 27 czerwca 2023 r. i trwał od 17 lipca 2023 r. do 1 września 2023 r. Pierwotny termin naboru na prośbę wnioskodawców został wydłużony Uchwałą 349/4921/23 z dnia 8 sierpnia 2023 r. do 1 września 2023 r.²⁰.

Procedury oceny projektów są oceniane jako przejrzyste.

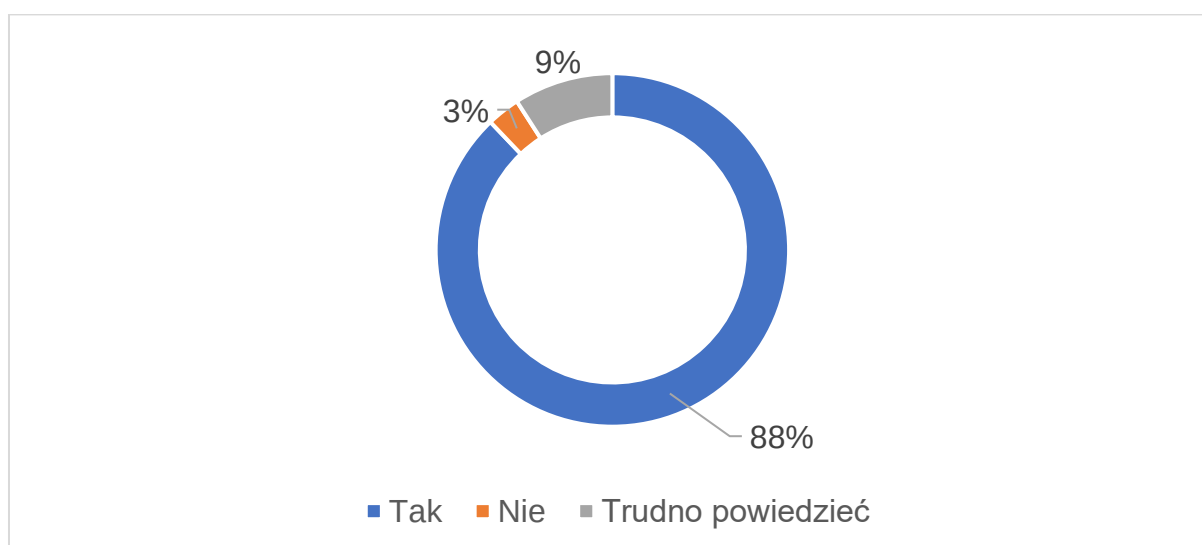
²⁰ Protokół z prac KOP w ramach naboru konkurencyjnego nr FELB.01.01-IZ.00-001/23.

System punktowy stosowany przy wyborze projektów jest powszechnie akceptowany, jednak wskazano na potrzebę lepszego różnicowania kryteriów premiujących. Pozwoliłoby to na jeszcze efektywniejszy wybór projektów o największej wartości dodanej dla regionu.

5.1.4. Ocena konstrukcji wniosku

W opinii zdecydowanej większości beneficjentów, którzy wzięli udział w badaniu ilościowym, konstrukcja wniosku o dofinansowanie (wraz z załącznikami) umożliwia przedstawienie wszystkich informacji wymaganych w kryteriach wyboru.

Wykres 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani ocenie konstrukcja wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami umożliwiała przedstawienie wszystkich informacji wymaganych do uzyskania punktacji określonej w kryteriach wyboru?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

Powyższe opinie były także potwierdzane przez innych interesariuszy. Analiza jakościowa przeprowadzona na podstawie transkrypcji IDI i FGI wskazuje, że obecny wzór wniosku o dofinansowanie jest zasadniczo skutecznym narzędziem w procesie oceny projektów. Konstrukcja wniosku umożliwia:

- zbieranie danych niezbędnych do weryfikacji kryteriów wyboru projektów,
- zapewnienie spójności pomiędzy założeniami projektu, a celami Programu FEWL 21-27,

- identyfikację potencjalnych barier lub ryzyk związanych z realizacją projektu.

Przedstawiciele KM i KOP wielokrotnie podkreślali, że wnioski są zaprojektowane w sposób systematyczny, a wymagane sekcje – takie, jak opis celów projektu, plan działań czy harmonogram realizacji – zapewniają wystarczającą ilość informacji do dokonania oceny. Obecny układ wniosku jest postrzegany jako narzędzie efektywne dla analizy zgodności projektów z priorytetami regionalnymi oraz ich potencjału do osiągnięcia wskaźników ram wykonania.

Wzór wniosku, w jego obecnej formie, jest ogólnie oceniany jako wystarczający do identyfikacji projektów o największej wartości dodanej dla regionu, tj. przyczyniających się do trwałego wpływu na rozwój społeczny, gospodarczy oraz środowiskowy województwa. W szczególności:

- sekcja dotycząca opisu celu projektu i jego zgodności z priorytetami Programu pozwala na precyzyjne określenie, w jakim stopniu dany projekt przyczynia się do realizacji celów strategicznych regionu,
- część wniosku związana z analizą ryzyk i trwałością rezultatów umożliwia ocenę potencjalnej skuteczności oraz trwałości projektu.

Przedstawiciele KOP zauważyli, że wnioski bywają problematyczne dla beneficjentów, ale w opinii ekspertów pojawiające się niejasności nie wynikają z konstrukcji wniosku, ale braku poświęcenia czasu na zapoznanie się z instrukcją jego wypełniania.

Jednym z istotnych wyzwań zidentyfikowanych w procesie aplikacyjnym jest fakt, że część wnioskodawców napotyka trudności wynikające z nawyków wypracowanych w poprzednich okresach programowania. Często korzystają oni z wcześniejszych doświadczeń, zakładając, że obowiązujące procedury i wymagania nie uległy zmianie, co prowadzi do pominięcia kluczowych aktualnych wytycznych. Dodatkowo, problemem bywa niedokładne zapoznanie się z dokumentacją, w tym instrukcjami aplikacyjnymi, co skutkuje błędami formalnymi. Sytuacje te wskazują na konieczność intensyfikacji działań informacyjno-szkoleniowych skierowanych do potencjalnych beneficjentów, które pomogłyby im lepiej zrozumieć zmiany w systemie oceny projektów oraz wymagania nowej perspektywy finansowej.

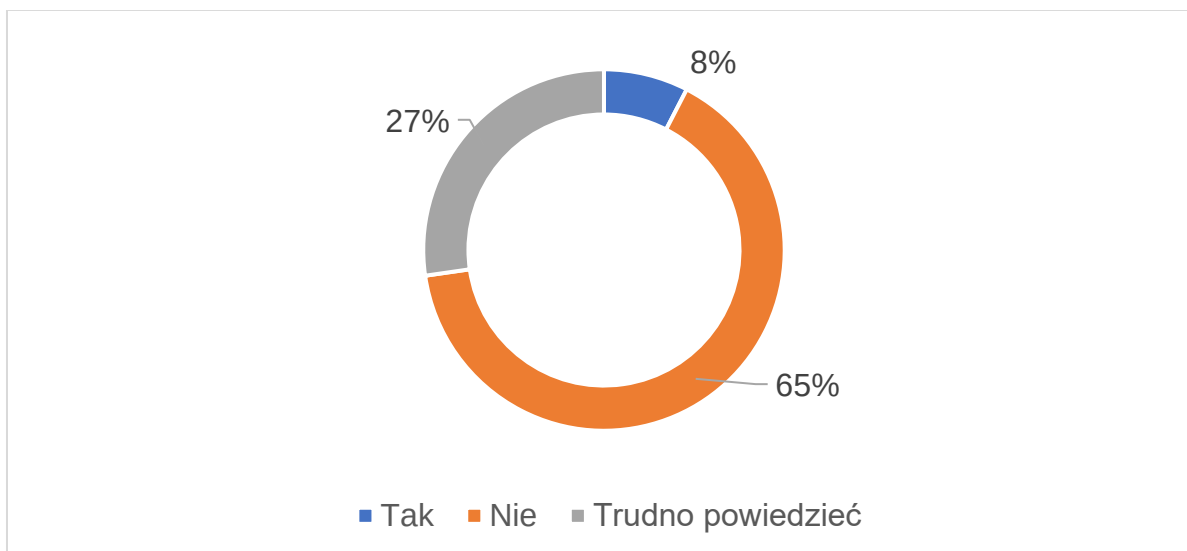
W trakcie wywiadów zwracano uwagę, że skuteczność selekcji projektów zależy nie tylko od wzoru wniosku, ale także od jakości oceny merytorycznej i umiejętności oceniających. Pewne trudności pojawiają się w przypadku projektów o wysokim poziomie skomplikowania, gdzie standardowe formularze mogą nie oddawać pełnego obrazu projektu.

Obecny wzór wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami pozwala na skuteczne i efektywne pozyskanie informacji niezbędnych do oceny projektów zgodnie z kryteriami. Nie zidentyfikowano elementów, które należałoby zmodyfikować.

5.1.5. Obciążenia administracyjne

Większość badanych beneficjentów wskazała, że w ich opinii wśród zastosowanych kryteriów wyboru projektów nie znalazły się takie, które generowały nadmierne obciążenia.

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Pana/Pani zdaniem wśród zastosowanych kryteriów wyboru projektów znalazły się takie, które generowały nadmierne obciążenia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

Opinie te były także potwierdzane w trakcie wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami IZ i IP.

Myślę, że one [kryteria] w wyczerpujący sposób zabezpieczają interesy z wielu stron, interesy na pewno instytucji wdrożeniowych, na pewno Komisji Europejskiej, Ministerstwa, które czuwa nad właściwym wydatkowaniem tych środków, ale również zabezpieczają przede wszystkim właściwy sposób realizacji projektów. Ten katalog kryteriów, o którym dzisiaj mówimy, jak on wygląda teraz, jest to też właśnie wyjściowa tego wieloletniego doświadczenia osób wdrażających. Wydaje mi się, że jest on wręcz krótszy niż to było jeszcze w latach 2007-2013. Jest zoptymalizowany pod kątem tego, jakby zbalansowania, żeby kryteriów nie było zbyt dużo, ale jednocześnie one, żeby zabezpieczały prawdziwą realizację projektów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

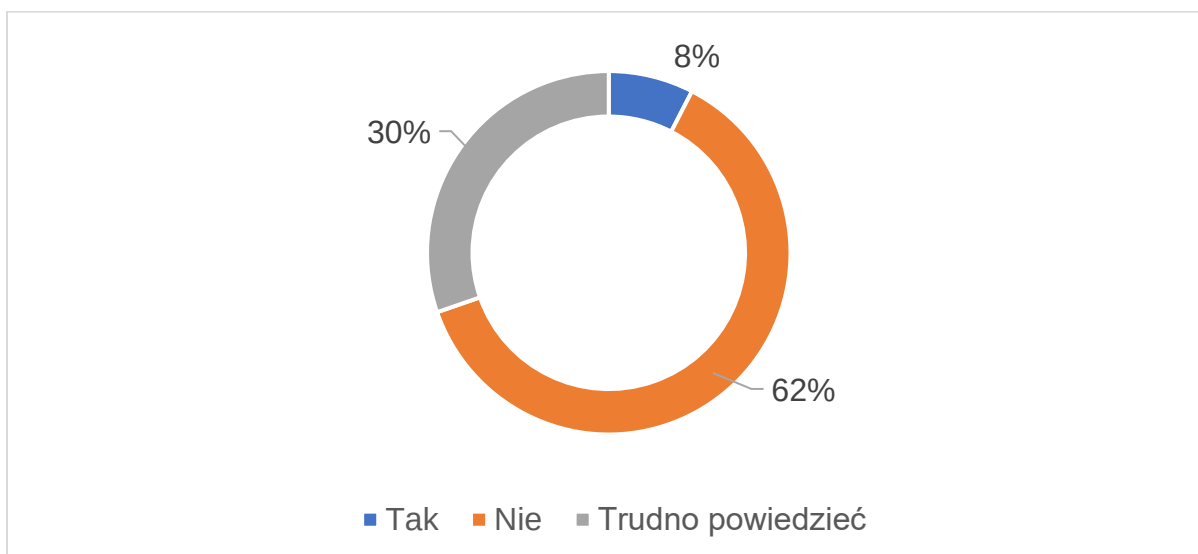
Nie wskazano konkretnych zapisów wymagających zmiany. Pojawiające się uwagi dotyczyły przede wszystkim znacznego obciążenia administracyjnego wymaganego w trakcie przygotowania wniosków i realizacji projektów, co stanowiło istotny problem zwłaszcza dla mniejszych podmiotów i organizacji z mniejszym doświadczeniem w obsłudze takich przedsięwzięć. Respondenci zwracali uwagę na liczbę wymaganych załączników. Niektóre z załączników, takie jak szczegółowe plany działań czy dokumenty techniczne, są wymagane na etapie aplikacji nawet w przypadku projektów o niewielkim stopniu skomplikowania. Należy jednocześnie podkreślić, że IZ w całym procesie aktywnie wspiera beneficjentów w realizacji projektów. Przykładem takiego wsparcia jest przypisanie każdego projektu do konkretnego pracownika Instytucji Ogłaszającej Nabór (opiekun projektu), który odpowiada za rozliczanie projektu i pozostaje w stałym kontakcie z beneficjentem, co umożliwia szybką reakcję w przypadku pojawiających się problemów.

Przedstawiciele KOP wskazywali, że wymagania dotyczące liczby dokumentów mogą być wyzwaniem, szczególnie dla mniejszych organizacji takich jak stowarzyszenia, które decydują się na aplikowanie o środki. Trudności te pojawiają się zarówno na etapie podpisywania umowy, jak i realizacji projektu. Ekspertka, omawiając kryteria wyboru projektów, zwróciła także uwagę na ewentualne trudności w weryfikacji jednego z kryteriów, podkreślając jednocześnie, że choć nie odnosi się to wprost do zagadnienia obciążenia administracyjnego, kryterium wymaga

doprecyzowania. Dotyczy ono wymogu niepodjmowania działań o charakterze dyskryminacyjnym na terenie jednostek samorządu terytorialnego.. Problemem jest brak jednoznacznych wytycznych w przepisach nadrzędnych, w tym precyzyjnego określenia zakresu czasowego, jaki powinien być analizowany, oraz tego, czy ocena ma dotyczyć wyłącznie działań realizowanych w trakcie składania wniosku, czy również wcześniejszych praktyk beneficjenta. Zdaniem ekspertki niedostatek tych instrumentów może utrudniać weryfikację kryterium, co może stanowić wyzwanie dla członków KOP. Jednocześnie podkreślono, że kryterium jest zasadne i ważne w kontekście realizacji celów programu, a jego ewentualne doprecyzowanie mogłoby istotnie usprawnić proces oceny, zwiększając jego transparentność i rzetelność.

Mimo pojedynczych uwag całość systemu, a w szczególności kryteria, należy ocenić pozytywnie i wskazać, że nie generują one nadmiernego obciążenia administracyjnego. Wniosek ten potwierdzają także opinie beneficjentów, których większość wskazała, że procedury dotyczące naboru, oceny i wyboru projektów nie powinny być modyfikowane.

Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii procedury dotyczące naboru, oceny i wyboru projektów powinny zostać w jakiś sposób zmodyfikowane?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

5.1.6. Ocena pracy KOP

Komisja Oceny Projektów (KOP) odgrywa kluczową rolę w procesie wyboru projektów w ramach FEWL 21-27. Zasady i tryb postępowania przy dokonywaniu weryfikacji formalno-merytorycznej projektów określa Regulamin Pracy Komisji Oceny Projektów. Pracą kieruje Przewodniczący KOP, natomiast obsługę organizacyjną i techniczną pracy KOP zapewnia Sekretarz KOP. Zgodnie z „Wytocznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021–2027” oraz regulaminami szczegółowymi, proces oceny projektów różni się w zależności od funduszu:

- w przypadku EFS+: procedura oceny projektów EFS+ przewiduje przeprowadzenie oddzielnie etapu oceny formalnej i merytorycznej, łącznie etapu oceny formalno-merytorycznej albo tylko oceny merytorycznej. W przypadku badanego systemu wybrano ocenę formalno-merytoryczną. Projekty są oceniane przez członków KOP. W sytuacjach, gdy projekty dotyczą przedsięwzięć własnych województwa, ocena jest realizowana wyłącznie przez ekspertów zewnętrznych,
- w przypadku EFRR: ocena formalna i merytoryczna są odrębnymi etapami. Ocena formalna, obejmująca spełnienie kryteriów formalnych, dokonywana jest przez członków KOP będących pracownikami IZ FEWL 21-27. Następnie projekty pozytywnie ocenione formalnie są przekazywane do oceny merytorycznej, którą mogą realizować zarówno pracownicy IZ, jak i eksperci zewnętrzni (wpisani do Wykazu ekspertów programu FEWL 21-27²¹).

W obszarze projektów finansowanych z EFRR w przypadku pozytywnego wyniku oceny merytorycznej projekt jest przekazywany do kolejnego etapu, tj. do oceny środowiskowej.

²¹ Wykaz ekspertów zawiera listę 39 osób przypisanych do 17 dziedzin, tj.: Procedury w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, Inwestycje w infrastrukturę kolejową, Wsparcie przedsiębiorczości, Badanie i rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji, Inwestycje w infrastrukturę kulturową i turystyczną, Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, Rozwój terytorialny, Rozwój cyfrowy, Ochrona zasobów przyrodniczych, Inwestycje w infrastrukturę drogową, Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, Inwestycje w infrastrukturę włączenia społecznego, Działania w zakresie poprawy efektywności energetycznej, Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii, Dostosowanie do zmian klimatu, Działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, Niska emisja.

Ocena pracy członków KOP pozwala zrozumieć, na ile skutecznie i zgodnie z wytycznymi realizowany jest proces oceny projektów, a także zidentyfikować obszary wymagające poprawy. Opinia o jakości pracy członków KOP jest wysoka.

Członkowie KOP, zarówno eksperci zewnętrzni, jak i pracownicy instytucji, posiadają niezbędną wiedzę, umiejętności i doświadczenie w ramach ocenianego przez siebie obszaru. Ważne dla zapewnienia wysokiego poziomu pracy KOP jest też właściwe planowanie obciążenia zadaniami. Umożliwia to takie rozłożenie prac by zapewnić wydolność pracy Komisji i jednocześnie nie przeciążać nadmiernie pracą ich członków.

Przed rozpoczęciem prac KOP prowadzone jest rozeznanie wśród członków, aby ustalić ich gotowość do oceny projektów. Wnioski podlegające ocenie zarówno w przypadku trybu konkurencyjnego, jak i niekonkurencyjnego są rozdzielane w taki sposób, aby cały proces przebiegał płynnie i nie dochodziło do opóźnień w procesie oceny. Dzięki temu podejściu Komisja może skutecznie realizować swoje zadania, minimalizując ryzyko opóźnień i zapewniając sprawną organizację pracy.

W ocenie respondentów reprezentujących IZ dobrze na pracę KOP wpływa oparcie ich składów o oceniających wewnętrznych, czyli pracowników Instytucji Ogłaszającej Nabór. Korzystnie wpływa to nie tylko na czas oceny, ale przede wszystkim na poprawność rozumienia kryteriów. Ponadto, osoby te posiadają również szeroką wiedzę o realizacji i wdrażaniu projektów oraz całym systemie interwencji finansowanej ze środków UE, co także wpływa na proces oceny.

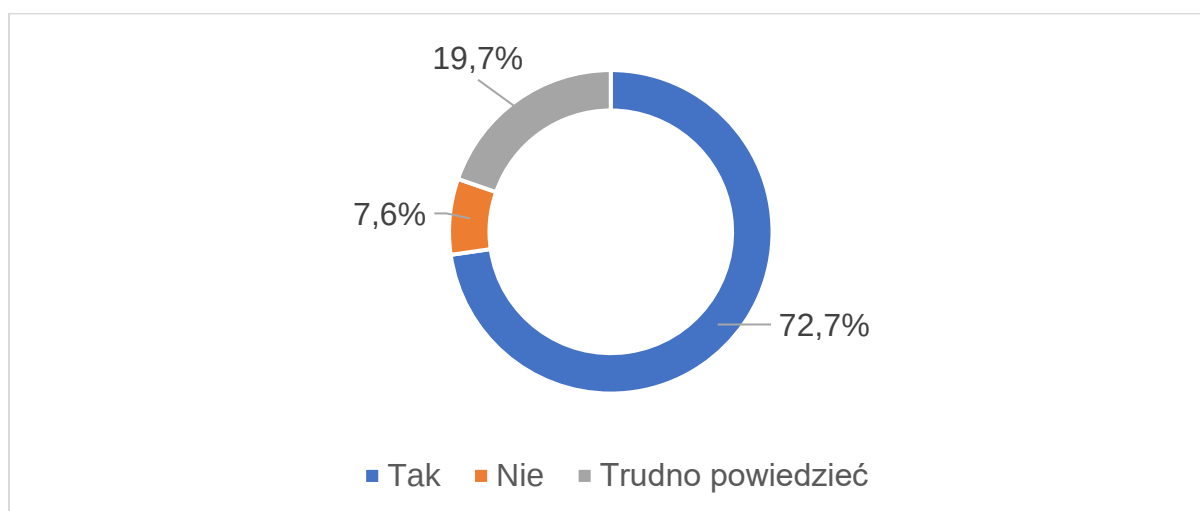
KOP skutecznie realizują swoje zadania, a proces oceny projektów jest dobrze zorganizowany. Zarówno w trakcie wywiadów z samymi przedstawicielami KOP, jak też IZ nie zidentyfikowano zastrzeżeń co do jakości ich pracy.

5.1.7. Wsparcie wnioskodawców

Przeprowadzona analiza transkrypcji z IDI oraz FGI wskazuje, że **instytucje zaangażowane w realizację Programu FEWL 21-27 podejmują szereg działań mających na celu wspieranie wnioskodawców w procesie przygotowania i składania wniosków o dofinansowanie.** Także sami beneficjenci wskazują,

że wsparcie oferowane wnioskodawcom przez instytucje zaangażowane we wdrażanie FEWL 21-27 było wystarczające.

Wykres 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii wsparcie oferowane wnioskodawcom przez instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu FEWL 21-27 było wystarczające (w tym m.in. szkolenia i warsztaty, spotkania informacyjne, wsparcie techniczne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

Instytucja Zarządzająca organizuje liczne spotkania konsultacyjne, które umożliwiają wnioskodawcom wyjaśnienie wątpliwości dotyczących zasad aplikowania o środki.

Formy konsultacji obejmują:

- spotkania indywidualne - dostępne dla wnioskodawców na każdym etapie przygotowania wniosku, umożliwiają szczegółowe omówienie ich pomysłów na projekty,
- konsultacje telefoniczne i e-mailowe - oferowane jako codzienna forma wsparcia, szczególnie pomocne dla mniejszych podmiotów.

Organizowane są szkolenia oraz warsztaty dla potencjalnych wnioskodawców, które obejmują:

- omówienie zasad udzielania wsparcia w ramach programu oraz dokumentacji konkursowej,

- praktyczne wskazówki dotyczące wypełniania wniosku o dofinansowanie i załączników,
- szkolenia dedykowane poszczególnym grupom beneficjentów, np. dla organizacji pozarządowych lub małych przedsiębiorstw.

Zarówno szkolenia stacjonarne, jak i zdalne oraz webinaria wspierane są materiałami informacyjnymi, które szczegółowo wyjaśniają, co powinno zostać uwzględnione w poszczególnych sekcjach wniosków. Duża część pytań i wątpliwości kierowana jest do punktu informacyjnego. Beneficjenci mogą kontaktować się z pracownikami instytucji, uzyskując szczegółowe odpowiedzi na nurtujące ich pytania.

5.1.8. Protesty i odwołania

Na podstawie pozyskanego w trakcie badań IDI i FGI, a także analiz desk research materiału należy uznać, że **skala protestów była niewielka**.

One [protesty] dotyczyły głównie interpretacji kryteriów. Interpretacji kryteriów i części D wniosku [o dofinansowanie], czyli są to ocena punktowa, za zadania, za budżet, za grupę docelową.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

Niektórzy wnioskodawcy składali protesty w związku z oceną punktową, twierdząc, że projekty zostały ocenione niesprawiedliwie lub niedokładnie. Wszystkie protesty złożone w ramach naborów zostały rozpatrzone negatywnie. Decyzje te wynikały z podtrzymania stanowiska oceniających, uznając, że interpretacja kryteriów była prawidłowa. Wskazano, że wymagania dotyczące spełnienia kryteriów były jasno określone w dokumentacji naboru natomiast informacje zawarte we wnioskach były niewystarczające do ich spełnienia.

Na moment realizacji niniejszej ewaluacji, w ramach FEWL 21-27 złożono łącznie 10 protestów²². Protesty dotyczące wniosków dotyczyły zróżnicowanej gamy zastrzeżeń (obejmowały naruszenia w ramach kryteriów formalnych, kryteriów dostępu i kryteriów horyzontalnych), ale skupiały się głównie na:

²² Na etapie prac nad raportem ewaluacyjnym znane były rozstrzygnięcia dotyczące 6 protestów.

- kryterium formalnym nr 2: weryfikacji poprawności informacji dotyczących Wnioskodawcy i ewentualnych partnerów. Problemy dotyczyły niezgodności danych podanych we wniosku z informacjami w bazach teleinformatycznych,
- kryterium dostępu nr 4: zapewnienie przez Wnioskodawcę, że wsparcie w ramach projektu dotyczące usług opiekuńczych i/lub asystenckich nie spowoduje zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług ani zastąpienia środkami projektu istniejącego finansowania z innych źródeł.

We wszystkich przypadkach po analizie zastrzeżeń podtrzymano pierwotną decyzję Komisji.

Protesty od oceny projektów w konkursach w ramach FEWL 21–27 nie były powszechne, co może świadczyć o braku zastrzeżeń do pracy ekspertów oceniających wnioski.

Wnioski te potwierdzają także opinię Rzecznika Funduszy. Zgodnie z uzyskanymi w ramach badania informacjami (do momentu zakończenia realizacji ewaluacji) nie wpłynęły skargi dotyczące niejasności, przewlekłości procedur czy niewłaściwej obsługi związanej z wdrażaniem Programu FEWL 21–27. Zgłoszenia kierowane do Rzecznika dotyczyły przede wszystkim drobnych niejasności i problemów komunikacyjnych na linii beneficjent–Instytucja Zarządzająca, które wynikały głównie z przeoczeń lub braku zrozumienia wymagań. Podkreślenia wymaga fakt, że tego rodzaju kwestie były rozwiązywane na bieżąco, a ich skala nie wskazuje na istnienie systemowych problemów w ramach realizacji Programu. Wskazywano również na konieczność organizacji dodatkowych spotkań informacyjnych lub wyjaśniania zapisów kryteriów w bardziej przystępny sposób. Niemniej, zgłoszenia te nie były liczne i w żadnym przypadku nie sugerowały poważnych nieprawidłowości.

5.1.9. Realizacja zobowiązań wynikających z Ram Wykonania

Ramy Wykonania w Programie FEWL 21-27 są kluczowym instrumentem monitorowania postępów realizacji programu w określonych obszarach wsparcia. Realizacja tych zobowiązań wymaga zaplanowania i przeprowadzenia konkursów w taki sposób, by skutecznie przyczyniać się do osiągnięcia wartości wskaźników

określonych w Programie. W niniejszej analizie oceniono, czy zaplanowane nabory są odpowiednio dostosowane do tych wymagań oraz czy uwzględniają wymogi dotyczące wskaźników. Na podstawie opinii przedstawicieli IZ uczestniczących w badaniu można stwierdzić, że **konkursy przyczyniają się do realizacji zobowiązań wynikających z Ram Wykonania.**

Analiza dokumentacji oraz wypowiedzi respondentów z IDI i FGI wskazuje, że nabory są zaplanowane z uwzględnieniem wymogów wynikających z Ram Wykonania. IZ i IP starają się w taki sposób planować nabory, by umożliwić realizację wskaźników kluczowych dla programu. Jednocześnie szczególną uwagę zwraca się na priorytetyzację działań w obszarach strategicznych, które mają największy wpływ na realizację zobowiązań wynikających z Ram Wykonania.

Analiza wskazuje na dobrze przemyślaną organizację naborów w ramach FEWL 21-27, której celem jest zapewnienie efektywności i zgodności z wymogami Ram Wykonania. IZ i IP podejmują działania, które mają na celu maksymalizację szans na realizację kluczowych wskaźników programu.

Priorytetyzacja działań w kluczowych obszarach sprzyja bardziej ukierunkowanej realizacji celów programu. Dzięki temu środki są inwestowane w inicjatywy, które przynoszą największą wartość dodaną i odpowiadają na najważniejsze wyzwania regionu.

Wnioski z analizy podkreślają także znaczenie elastyczności w planowaniu naborów. Instytucje odpowiedzialne za realizację programu monitorują postępy w osiąganiu wskaźników i dostosowują harmonogramy naborów w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby i okoliczności. Taka dynamiczna reakcja pozwala na lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów i zwiększa efektywność programu.

Podsumowując, strategiczne podejście do planowania naborów w programie sprzyja osiąganiu założonych celów i efektywnemu wydatkowaniu środków. Koncentracja na priorytetowych działaniach oraz elastyczność w planowaniu naborów stanowią mocne strony systemu, które wspierają realizację zobowiązań wynikających z Ram Wykonania.

5.2. Ocena sposobu sformułowania kryteriów wyboru projektów

5.2.1. Ocena obiektywności i precyzji kryteriów

Jednym z kluczowych aspektów oceny skuteczności systemu wyboru projektów w ramach Programu FEWL 21-27 jest analiza przyjętych kryteriów oceny projektów pod kątem ich obiektywności, precyzji oraz łatwości weryfikacji. Aby kryteria wyboru projektów mogły spełniać swoją funkcję powinny spełniać szereg właściwości.

Mianowicie powinny być²³:

- skonstruowane w sposób jasny i zrozumiały – tak, aby każdy z wnioskodawców i osób oceniających wnioski o dofinansowanie rozumiał zarówno definicję, jak i sposób oceny kryterium,
- jednoznaczne i precyzyjne – tak, aby każdy z wnioskodawców i osób oceniających wnioski o dofinansowanie, interpretował je w taki sam sposób,
- poprawne merytorycznie – nie powinny zawierać błędów merytorycznych,
- mierzalne – dla których możliwe jest wskazanie sposobu pomiaru kryterium,
- możliwe do zweryfikowania – dla których sposób pomiaru kryterium jest możliwy do przeprowadzenia i sprawdzenia,
- obiektywne – dla których sposób pomiaru kryterium jest obiektywny, oparty na rzetelnych danych, a nie subiektywnej ocenie.

Przyjęte kryteria wyboru projektów zostały opracowane zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021–2027, wydanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej oraz zgodnie z art. 73 Rozporządzenia ogólnego UE nr 2021/1060. Dokumenty te zapewniają zgodność kryteriów z zasadami polityki spójności Unii Europejskiej, w tym równości szans oraz zapewniają przejrzystość procesu wyboru projektów.

W przypadku projektów zdrowotnych procedura wyboru jest bardziej rozbudowana, co wynika z dodatkowych wymagań formalnych i procesowych. Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, przed przystąpieniem do oceny projektów konieczne

²³ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027

jest opracowanie i zatwierdzenie planu działań w sektorze zdrowia²⁴. Plan ten obejmuje szczegółowe wytyczne, w tym kryteria wyboru projektów zdrowotnych, które muszą zostać dostosowane do specyficznych potrzeb systemu ochrony zdrowia i być zgodne z krajowymi i regionalnymi priorytetami strategicznymi.

Opracowany plan działań podlega akceptacji Komitetu Sterującego ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia w Ministerstwie Zdrowia, co stanowi dodatkowy etap w procesie przygotowawczym. Dopiero po uzyskaniu akceptacji kryteria wyboru są kierowane do opiniowania przez Komisję Europejską oraz KM FEWL 21-27.

Taka procedura zapewnia, że kryteria wyboru projektów zdrowotnych są nie tylko obiektywne i precyzyjne, ale również dostosowane do specyfiki sektora zdrowia oraz zgodne z zasadami i politykami horyzontalnymi. Dzięki temu możliwa jest efektywna selekcja projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów FEWL 21-27 w obszarze zdrowia.

Realizacja badania pokazała, że w odniesieniu do całego systemu kryteria zostały sformułowane w sposób jednoznaczny i obiektywny. Taka konstrukcja ogranicza ryzyko subiektywnych ocen i wspiera transparentność procesu wyboru projektów. Wśród przykładów dobrze skonstruowanych kryteriów formalnych wymienić można:

- zgodność projektu z celami działania: kryterium ocenia, czy projekt wpisuje się w wyznaczone cele programowe i priorytety regionalne,
- kompletność wniosku: ocena wniosku pod względem wymagań dokumentacyjnych, takich jak załączniki czy poprawność danych,
- kwalifikowalność wnioskodawcy: kryterium sprawdza, czy wnioskodawca spełnia wymagania dotyczące typu beneficjenta określone w regulaminie naboru.

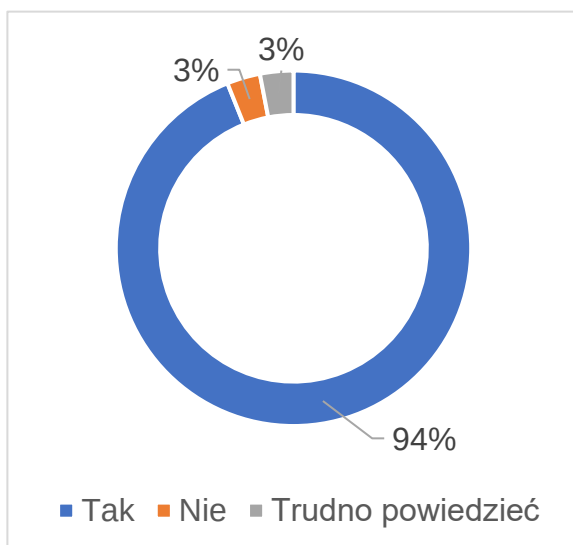
²⁴ Plan działań w sektorze zdrowia, zgodnie z Umową Partnerstwa jest jednym z narzędzi, jakimi Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia (dalej: Komitet Sterujący lub KS) zapewnia koordynację interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE.

Dzięki ясному określeniu kryteriów i ich jednoznacznemu sformułowaniu proces oceny projektów przebiega w sposób przejrzysty, zapewniając równe szanse wszystkim wnioskodawcom.

Większość kryteriów została oceniona jako precyzyjna, jednak wątpliwości wzbudziło kryterium dotyczące korelacji pomiędzy wartościami projektowymi a uzyskiwanymi dotychczas przychodami. Wskazano, że kryterium to mogłoby zostać zmodyfikowane, aby lepiej uwzględniało doświadczenie instytucji realizujących projekty, zamiast opierać się wyłącznie na potencjale finansowym.

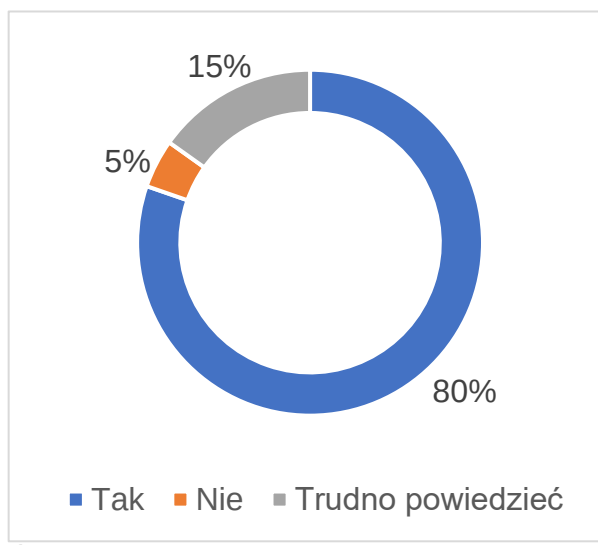
Przyjęte kryteria wyboru projektów w ramach FEWL 21-27 w większości przypadków są obiektywne i precyzyjne, szczególnie w zakresie wymagań formalnych. Opinie ekspertów potwierdzili sami beneficjenci, z których ponad 90% uważa, że zastosowane kryteria wyboru projektów są obiektywne. Nieco mniej, ale wciąż większość, badanych uznała, że zastosowane kryteria wyboru projektów są również precyzyjne.

Wykres 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są obiektywne (tj. bezstronne, rzetelne i opierające się na mierzalnych, konkretnych danych)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są precyzyjne (tj. umożliwiają zrozumiałą i jednoznaczną interpretację)?

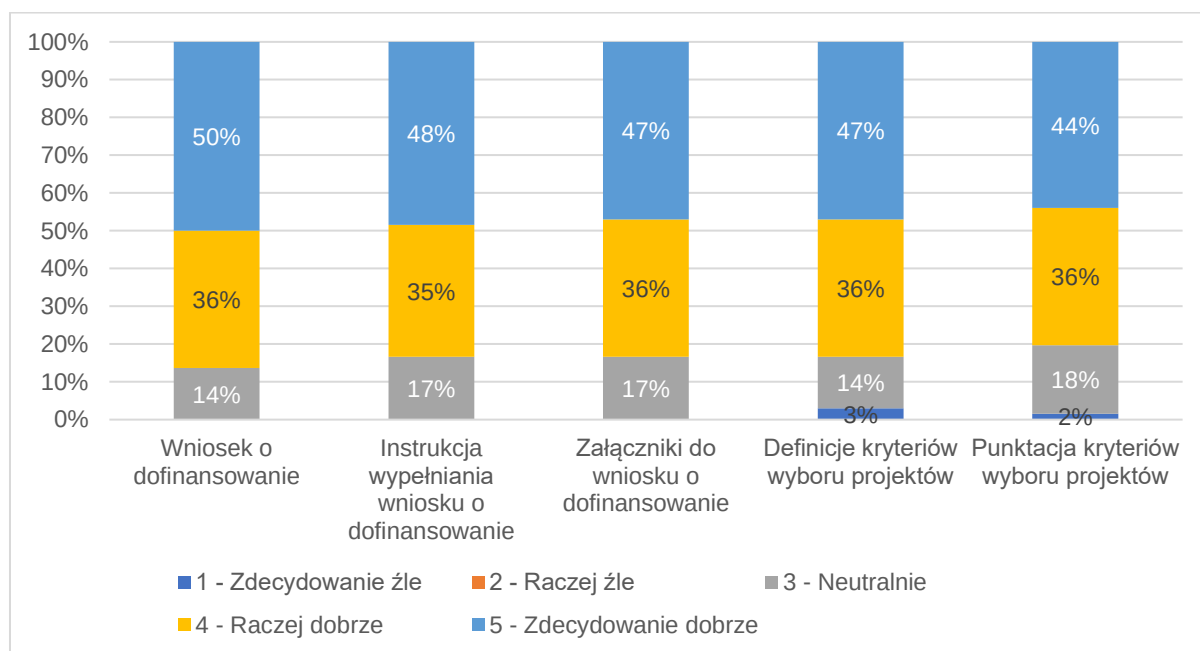

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

5.2.2. Ocena przejrzystości kryteriów oraz innych elementów systemu wyboru projektów

Przejrzystość kryteriów oraz elementów systemu wyboru projektów, takich jak formularz wniosku i instrukcja jego wypełniania, jest kluczowym czynnikiem zapewniającym efektywność i równość procesu aplikacyjnego w ramach Programu FEWL 21-27. Beneficjenci, których poproszono o opinię na temat kluczowych dokumentów (Wykres 9) zgodnie wysoko ocenili ich precyzyjność i zrozumiałość. Zdecydowana większość respondentów dobrze lub bardzo dobrze oceniła przejrzystość wniosków o dofinansowanie i załączników, instrukcji ich wypełnienia, udostępnionych definicji kryteriów i punktacji poszczególnych kryteriów.

Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pan/Pani precyzyjność i zrozumiałość zapisów dokumentacji związanej z naborem wniosków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

W oparciu o analizę transkrypcji z IDI i grup FGI dokonano szczegółowej oceny przejrzystości tych elementów z perspektywy wnioskodawców i oceniających projekty.

Na podstawie analizy tych źródeł należy uznać kryteria za zrozumiałe i dobrze opisane. Struktura opisu kryteriów podzielona jest na trzy części: nazwę kryterium, jego definicję oraz informacje o charakterze kryterium. W definicji szczegółowo opisano podstawy jego wprowadzenia, w tym odniesienia do odpowiednich wytycznych oraz celów, jakie ma ono realizować. Dodatkowo wnioskodawcy są informowani, czy dane kryterium podlega negocjacjom, czy jest oceniane zerojedynkowo (tak/nie). Negocjacje są możliwe jedynie przy kryteriach, które dopuszczają taką opcję i odbywają się one po pozytywnej ocenie wniosku. Taka struktura zapewnia beneficjentom jasność co do wymagań i ewentualnych możliwości doprecyzowania kryterium na późniejszych etapach procesu.

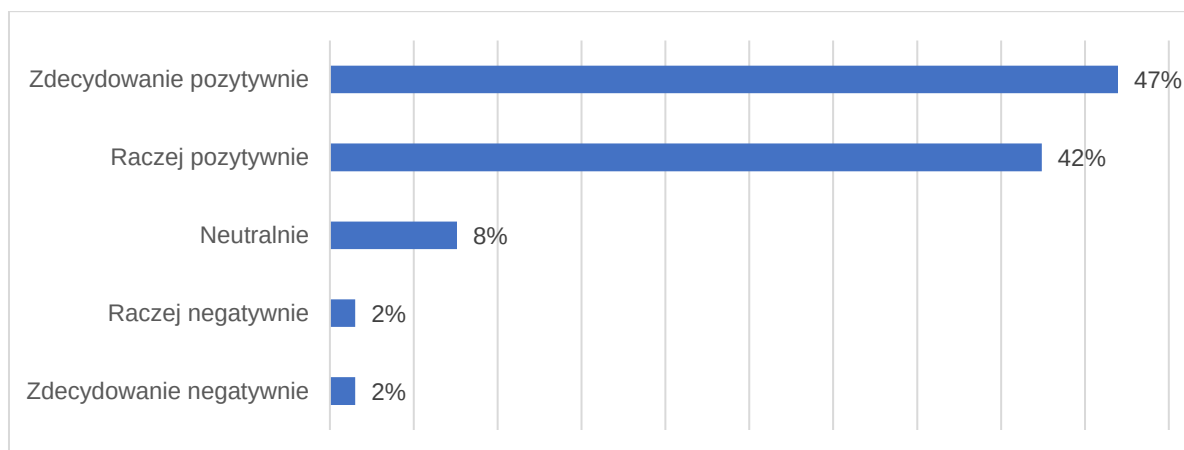
Ewentualne wątpliwości, które pojawiły się w ramach badania, dotyczą głównie kryteriów związanych z obszarem technologicznym i energetycznym, a w szczególności z inteligentnymi systemami oraz efektywnością energetyczną.

Wynika to z faktu, że są to relatywnie nowe zagadnienia, które wymagają specjalistycznej wiedzy. Opisy tych kryteriów często są sformułowane w języku technicznym, co może sprawiać trudności wnioskodawcom w ich pełnym zrozumieniu. Kryteria te obejmują między innymi wymogi dotyczące wdrażania nowoczesnych technologii, takich jak inteligentne systemy zarządzania energią czy innowacyjne rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej. W związku z tym istotne jest zapewnienie szczegółowych informacji i dodatkowego wsparcia informacyjnego dla beneficjentów, aby ułatwić interpretację tych wymagań.

Kryteria oraz elementy systemu wyboru projektów w FEWL 21–27

są w większości przejrzyste i zrozumiałe. Ocena ta ma swoje odbicie także w ogólnie pozytywnej opinii na temat całości procesu aplikowania. Zgodnie z danymi przedstawionymi na wykresie nr 10, 47% respondentów oceniło proces aplikowania o wsparcie w ramach FEWL 21-27 zdecydowanie pozytywnie, a 42% raczej pozytywnie.

Wykres 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak ogólnie ocenia Pan/Pani proces aplikowania o wsparcie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ilościowego z beneficjentami FEWL 21-27

5.3. Ocena skuteczności systemu kryteriów wyboru projektów

Zapewnienie zgodności projektu z FEWL 21-27

Instytucje oraz beneficjenci realizujący działania w ramach Programu FEWL 21-27, zobowiązani są do przestrzegania zasad horyzontalnych, tj.:

- zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- zasady równości kobiet i mężczyzn,
- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada „nie czyni poważnych szkód” (ang.: DNSH – Do Not Significant Harm).

Zasady te zostały szczegółowo opisane w „Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027” i „Wytycznych w zakresie realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027”.

Wskazane dokumenty podkreślają wagę uwzględnienia zasad horyzontalnych, wskazując m.in. na szeroki kontekst społeczno-demograficzny wpływający na priorytety interwencji wspieranych środkami publicznymi. Podkreśla się w nich m.in., że zmiany struktury wiekowej ludności i wzrost odsetka osób ze szczególnymi potrzebami (w tym z niepełnosprawnościami i osób starszych) w społeczeństwie wymusza wzmocnienie i rozszerzenie działań na rzecz poprawy dostępności dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych. Stanowi to warunek pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. Problem dostępności jest zagadnieniem horyzontalnym, które warunkuje aktywność zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem²⁵.

Dodatkowo, w systemie wdrażania FE obowiązują warunki podstawowe, które muszą być spełnione przez cały okres realizacji programu. W kontekście analizowanego obszaru równości szczególne znaczenie mają:

- warunek skutecznego stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,

²⁵ Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

- warunek wdrażania i stosowania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Wnioskodawcy zobowiązani są do określenia zgodności projektu z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej (KPP) oraz Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych. (KPON). Kryteria te umożliwiają weryfikację zgodności projektów z KPP i KPON w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i Wnioskodawcy. Oceniane jest także uwzględnienie zasady uniwersalnego projektowania w realizacji projektów, co sprzyja zwiększeniu dostępności działań dla osób z niepełnosprawnościami.

W procesie wyboru projektów szczególny nacisk kładziony jest na spełnienie warunków dostępu, które wynikają z dokumentów nadrzędnych oraz zapisów Programu. Warunki te obejmują zgodność z typem beneficjenta, okresem kwalifikowalności wydatków oraz zasadami horyzontalnymi takimi, jak niedyskryminacja i równość. Są to kluczowe kryteria, których spełnienie jest konieczne, aby projekt mógł zostać rozpatrzony pod kątem dofinansowania.

Kryteria oceny zawierają szczegółowe wymogi dotyczące zgodności z zasadą DNSH oraz wpływu projektu na środowisko. Analiza ryzyk środowiskowych i działań ograniczających negatywne skutki interwencji jest obowiązkowa, co zapewnia realizację zasady zrównoważonego rozwoju.

System wyboru projektów w ramach FEWL 21-27 został zaprojektowany w celu zapewnienia realizacji celów strategicznych programu, przy jednoczesnym spełnieniu wymagań wynikających z art. 73 rozporządzenia ogólnego UE oraz wytycznych dotyczących zgodności projektów z zasadami polityki spójności, ochrony środowiska oraz równości szans i niedyskryminacji.

Wpływ projektu na osiągnięcie celów szczegółowych Programu

Kryteria jakościowe oceniają, w jakim stopniu projekt przyczynia się do realizacji celów szczegółowych Programu. Oceniane są:

- cel projektu i jego zgodność z założeniami Programu,
- zakres rzeczowy i metodologia realizacji,

- zakładane rezultaty i ich trwałość.

Na podstawie wyników badania można stwierdzić, iż stosowane w poszczególnych naborach kryteria są adekwatne w stosunku do obszarów, na które ukierunkowana jest interwencja. W trakcie wywiadów zwrócono jednocześnie uwagę na potrzebę bardziej szczegółowych informacji, które precyzyjnie określałyby wymagania wobec beneficjentów w następujących obszarach:

- innowacyjnym: tak, by móc jednoznacznie ocenić nowatorski charakter proponowanych rozwiązań, zarówno w zakresie oceny ich potencjalnego wpływu na rozwój regionu, jak i zgodności z RIS województwa lubuskiego. Zapewni to koncentrację zasobów na obszarach o największym potencjale społecznym i ekonomicznym i uwzględni oba aspekty innowacyjności: zgodność z inteligentnymi specjalizacjami regionu oraz innowacyjność w sensie ogólnym.
- projektów miękkich (np. szkoleniowych): umożliwiających oceniającym jednoznaczną weryfikację wpływu projektu szkoleniowego po jego zakończeniu. Kluczowe jest, aby szczegółowo określać oczekiwane metody walidacji efektów uczenia się, takie jak: ocena nabytych umiejętności uczestników, ich praktyczne zastosowanie oraz trwałość rezultatów.

W trakcie badania eksperci wskazali, że w poprzedniej perspektywie finansowej w obszarze wspieranym ze środków EFS każda oś priorytetowa posiadała dedykowane wytyczne, co ułatwiało zarówno beneficjentom, jak i oceniającym precyzyjne przygotowanie i ocenę projektów. W obecnej perspektywie funkcjonują jedne wytyczne dla całego obszaru EFS+ z podziałem na poszczególne cele szczegółowe, co w ocenie respondentów reprezentujących KOP może prowadzić do trudności w związku z bardziej ogólnym charakterem dokumentu.

Brakuje nam takiego wsparcia w postaci wytycznych, gdzie jaśniej byłoby określone, czego my mamy właściwie od tych beneficjentów wymagać.

W przypadku perspektywy poprzedniej mieliśmy, właściwie na każdy obszar funkcjonowania osobne wytyczne, na edukację, na włączenie społeczne, na rynek

pracy, na zdrowie i tam było jasne, czego my mamy żądać od beneficjentów. Teraz powstały jedne wytyczne, bardzo ogólne do wszystkich osi i czasami jest nam trudno wybrać to, co powinno być i musimy sami tutaj na naszym poziomie zastanawiać się, czy coś jeszcze dodać i bardziej zawęzić, czy jednak pozostawić

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

Istotną rolę w wyróżnianiu inicjatyw, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów programu w systemie oceny projektów odgrywają kryteria premiujące. System punktowy pozwala na gradację projektów pod względem poziomu spełnienia dodatkowych aspektów określonych w tych kryteriach. Dzięki temu, po uwzględnieniu kryteriów dostępu, możliwa jest bardziej zróżnicowana ocena projektów, uwzględniająca ich unikalne cechy i potencjał. Każdy projekt może spełniać te kryteria w różnym stopniu, co znajduje odzwierciedlenie w wyniku punktowym. W trakcie wywiadów podkreślono, że wszystkie realizowane projekty muszą być zgodne z celami programu, a kryteria premiujące stanowią narzędzie do identyfikacji tych inicjatyw, które oferują najwyższą wartość dodaną.

Relacja między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami projektu

System oceny projektów oparty jest na kryteriach, które umożliwiają wieloaspektową analizę relacji między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami. Do najważniejszych mechanizmów stosowanych w ramach EFRR należy np. analiza zgodności projektu z priorytetami programowymi oraz jego potencjalny wpływ na osiągnięcie wskaźników rezultatów i produktów, a także weryfikacja proporcjonalności kosztów projektu względem planowanych rezultatów oraz racjonalności poszczególnych wydatków (kryteria merytoryczne dopuszczające).

W przypadku projektów realizowanych w ramach EFS+, system oceny obejmuje m.in. kryteria takie, jak:

- ogólne kryteria merytoryczne, które obejmują analizę budżetu projektu pod kątem kwalifikowalności, niezbędności, racjonalności i efektywności planowanych wydatków. Ocenie podlega również prawidłowość sporządzenia budżetu, w tym jego spójność z harmonogramem działań oraz realność

zaplanowanych kosztów. Ponadto oceniana jest trafność doboru celu głównego projektu i opisu, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia właściwego celu szczegółowego FEWL 21-27 oraz adekwatność i założona do osiągnięcia wartość wskaźników pomiaru celów.

Podczas analizy dokumentacji programowej oraz wyników wywiadów pogłębionych z przedstawicielami KOP wskazano, że obecny system spełnia swoje zadania.

Nic bym nie modyfikowała w tym względzie, dlatego że mamy (...) taki przykładowy katalog kosztów, który w znacznym stopniu ułatwia nam tą efektywność kosztową zachować, czyli beneficjent jest zobowiązany, nie może przekroczyć poszczególnych kosztów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

System wyboru projektów w ramach FEWL 21-27 jest skonstruowany w sposób umożliwiający weryfikację relacji między kwotą wsparcia, podejmowanymi działaniami i osiąganymi celami projektu. Mechanizmy oceny preferują projekty, które cechują się racjonalnością wydatkowania środków, efektywnością kosztową, trwałością efektów oraz zgodnością z celami programowymi przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu wsparcia i jego kompleksowości.

Weryfikacja potencjału wnioskodawców

Weryfikacja potencjału wnioskodawców ma na celu zapewnienie, że beneficjenci posiadają niezbędne zasoby finansowe i organizacyjne, które umożliwią realizację projektu ale też utrzymanie jego trwałości. Proces ten ma szczególne znaczenie w przypadku projektów obejmujących inwestycję w infrastrukturę i produkcję.

W FEWL 21-27 ocena potencjału wnioskodawców dokonywana jest w całym programie i dotyczy zarówno projektów finansowanych z EFRR, jak i EFS+.

W przypadku projektów EFS+ szczególny nacisk kładziony jest na ocenę potencjału finansowego, technicznego i kadrowego beneficjentów. Wnioskodawcy są zobowiązani do wykazania:

- potencjału finansowego: opis zdolności do dysponowania środkami projektu oraz wskazanie środków finansowych, które wnioskodawca lub partnerzy

mogą wykorzystać w ramach projektu, tak środki własne jak i pozyskane w społeczności lokalnej,

- potencjału technicznego: dysponowania odpowiednią infrastrukturą, sprzętem lub technologią niezbędną do realizacji projektu,
- potencjału kadrowego: posiadania wykwalifikowanego zespołu o odpowiednich kompetencjach do zarządzania projektem i realizacji jego działań.

Dzięki takiemu podejściu możliwe jest minimalizowanie ryzyka niepowodzenia projektów i zwiększenie ich efektywności oraz trwałości poprzez ustalenie, czy potencjał inwestycyjny wnioskodawcy jest wystarczający do zrealizowania inwestycji.

Zgodnie z dokumentami weryfikacja potencjału wnioskodawcy obejmuje ocenę jego potencjału inwestycyjnego.

W przypadku właśnie projektów infrastrukturalno-produkcyjnych eksperci merytoryczni dokonują oceny na podstawie kryterium wykonalność finansowa i tam mamy pytanie, czy potencjał inwestycyjny wnioskodawcy lub partner jest wystarczający do zrealizowania projektu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

Analogiczne rozwiązanie jest stosowane w ramach procesu oceny potencjału kadrowego, technicznego, organizacyjnego i prawnego wnioskodawcy oraz jego partnerów. Kryterium to jest oceniane przez ekspertów co pozwala na dokładną weryfikację zdolności wnioskodawcy do realizacji i utrzymania projektu.

Weryfikacja potencjału wnioskodawców w ramach FEWL 21-27 jest kompleksowa i oparta na szczegółowych kryteriach, które zapewniają realizację projektów przez podmioty gwarantujące wdrażanie poszczególnych działań. Mechanizmy oceny pozwalają na identyfikację ryzyk zarówno finansowych, jak i organizacyjnych, które mogłyby przyczynić się do niezrealizowania złożonej operacji.

Eliminacja projektów niespełniających wymagań określonych w art. 73 rozporządzenia ogólnego i zapisach FEWL

System wyboru projektów w ramach FEWL został zaprojektowany w sposób umożliwiający skuteczną weryfikację, czy projekty spełniają wymagania określone w art. 73 rozporządzenia ogólnego nr 2021/1060 oraz zapisach FEWL 21-27, w tym czy nie mają charakteru dyskryminującego.

Stosowane kryteria są spójne z zasadami realizacji polityk horyzontalnych, co oznacza, że są zintegrowane z celami programowymi i wspierają realizację projektów zgodnych z tymi zasadami. Każde kryterium zostało zaprojektowane w sposób, który minimalizuje ryzyko dyskryminacji i promuje równość szans.

W ramach stworzonego na potrzeby wdrażania Programu FEWL 21-27 systemu oceny projektów szczególną uwagę zwraca się na spełnienie kryteriów dostępu. Projekty, które ich nie spełniają są zostają odrzucone na wczesnym etapie procesu oceny, co minimalizuje ryzyko wsparcia inicjatyw niezgodnych z wymaganiami.

Kryteria w sposób jasny określają, że projekty muszą być realizowane na terenie województwa lubuskiego. Dodatkowe punkty przyznawane są za uwzględnienie obszarów strategicznej interwencji (OSI) wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego, co wspiera wyrównywanie różnic rozwojowych między poszczególnymi obszarami regionu.

Na podstawie opinii przedstawicieli KOP należy stwierdzić, że kryteria pozwalają na weryfikację, czy projekt wpisuje się w priorytety i typy działań wskazane w FEWL. Szczegółowe wymagania dotyczące zgodności z zakresem wsparcia gwarantują, że finansowane projekty będą realizować cele programu.

Jak przejdziemy przez te poszczególne kryteria formalne, merytoryczne, horyzontalne czy specyficzne to po drodze ilość tych kryteriów pozwala nam ocenić projekt i wyłuskać te projekty, które w jak najlepszy sposób przyczynią się do osiągnięcia celów programu czy też konkretnego działania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie IDI

System oceny projektów w ramach FEWL 21–27 został zaprojektowany w sposób zgodny z art. 73 rozporządzenia ogólnego, co umożliwia skuteczną eliminację projektów niespełniających wymagań. Kryteria dostępu, merytoryczne oraz

premiujące tworzą kompleksowy mechanizm selekcji, który preferuje inicjatywy zgodne z celami Programu, a także takie, których potencjał wpływa korzystnie na rozwój regionu.

6. Analiza SWOT

Na podstawie analizy zgromadzonych danych przygotowano analizę SWOT systemu wyboru projektów w FEWL 21–27.

Zidentyfikowano mocne strony (Strengths), słabe strony (Weaknesses), szanse (Opportunities) oraz zagrożenia (Threats), które wpływają na funkcjonowanie tego systemu.

Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)
Transparentność procesu oceny i wyboru projektów System opiera się na jasno zdefiniowanych kryteriach i procedurach, które są zgodne z wytycznymi Komisji Europejskiej oraz przepisami krajowymi. Proces jest oceniany jako przejrzysty przez beneficjentów i ekspertów. Zgodność z politykami horyzontalnymi UE Kryteria uwzględniają zasady: zrównoważonego rozwoju, równości szans i niedyskryminacji (w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami), równości kobiet i mężczyzn, „nie czynić poważnych szkód” (ang.: DNSH – Do Not Significant Harm). Uwzględnienie tych zasad gwarantuje zgodność projektów z politykami horyzontalnymi, takimi jak Karta Praw	Problemy z intuicyjnością systemu teleinformatycznego (CST) CST wymaga usprawnień. Użytkownicy wskazują na trudności w jego obsłudze. Niska elastyczność kryteriów merytorycznych Kryteria oceny projektów są niekiedy zbyt sztywne, co ogranicza możliwość uwzględnienia specyfiki projektów innowacyjnych. Brak szczegółowych wytycznych do oceny niektórych kryteriów

Podstawowych Unii Europejskiej oraz z innymi regulacjami, w tym z Konwencją o prawach osób z niepełnosprawnościami, szczególnie w kontekście dostępności i równości szans.

Dostosowanie do specyfiki regionu

System wyboru projektów wspiera realizację projektów odpowiadających specyficznym wyzwaniom województwa lubuskiego, np. poprzez uwzględnienie obszarów strategicznej interwencji (OSI) i lokalnych potrzeb beneficjentów.

Wsparcie dla beneficjentów

Instytucja Zarządzająca organizuje szkolenia, konsultacje i webinary, które ułatwiają aplikację o środki oraz zwiększają dostępność dla nowych (mniej doświadczonych) wnioskodawców.

Mechanizm punktowy

Część kryteriów, takich jak potencjał innowacyjny czy wpływ na efektywność energetyczną, wymaga dodatkowych wyjaśnień, aby oceniający mogli je jednoznacznie interpretować.

Deficyty wiedzy w zakresie przygotowania dokumentacji niedoświadczonych wnioskodawców

Małe i niedoświadczone podmioty często napotykają trudności związane z liczbą wymaganych dokumentów oraz ich specyfiką.

Punktowe kryteria premiujące umożliwiają wyróżnienie projektów o największym potencjale i najlepszym dopasowaniu do celów programu.	
Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
Modernizacja systemu teleinformatycznego Usprawnienia w CST, takie jak uproszczenie interfejsu i wprowadzenie bardziej intuicyjnych funkcji, mogą ułatwić pracę tak wnioskodawcom jak i oceniającym i skrócić czas obsługi projektów. Szersze wsparcie merytoryczne z zakresu obszarów technologicznych i energetycznych dla beneficjentów i oceniających Wprowadzenie dodatkowych szkoleń dla wnioskodawców i członków KOP zwiększy jakość składanych wniosków i ocen projektów w zakresie obszarów technologicznych i energetycznych. Promocja sukcesów beneficjentów	Ryzyko przeciążenia systemu w okresach intensywnych naborów Duża liczba projektów składanych w krótkim czasie może prowadzić do opóźnień w ocenie wniosków. Trudności w utrzymaniu ekspertów Eksperci zewnętrznymi mogą rezygnować ze współpracy z powodu niskiej konkurencyjności wynagrodzeń lub dużego obciążenia pracą. Zmienność przepisów unijnych i krajowych Zmiany regulacji mogą wymagać dostosowania systemu w trakcie trwania programu, co może powodować dezorientację wśród beneficjentów i opóźnienia.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Popularyzacja przykładów dobrych praktyk w regionie może zachęcić nowych beneficjentów do aplikowania i zwiększyć zainteresowanie programem.	
--	--

7. Wnioski i rekomendacje

Analiza systemu wyboru projektów w ramach Programu FEWL 21-27 pozwoliła zidentyfikować kluczowe aspekty jego funkcjonowania oraz wskazać obszary wymagające usprawnień. Wnioski i rekomendacje przedstawione poniżej mają na celu zwiększenie efektywności, przejrzystości oraz dostępności systemu, co przyczyni się do pełniejszej realizacji celów programu oraz lepszego wykorzystania dostępnych środków.

Nr	Wniosek (nr strony raportu)	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Adresaci rekomendacji	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
1.	Użytkownicy zgłaszają trudności w obsłudze CST związane z intuicyjnością systemu i skomplikowaną obsługą. (str. 33-35)	Podniesienie poziomu kompetencji wnioskodawców i innych grup użytkowników w zakresie obsługi systemu.	Edukacja wnioskodawców (szkolenia, spotkania, konsultacje) z obsługi systemów związanych ze składaniem wniosków o dofinansowanie oraz informowanie o kwestiach technicznych związanych z poruszaniem się po systemie.	Instytucja Zarządzająca i Instytucja Pośrednicząca FEWL 21-27	IV kwartał 2026	Programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

Nr	Wniosek (nr strony raportu)	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Adresaci rekomendacji	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
2.	Przeprowadzona analiza pozwala na sformułowanie ogólnego wniosku, że system wyboru projektów w FEWL 21-27 jest dobrze skonstruowany i w dużym stopniu odpowiada potrzebom wszystkich grup zaangażowanych w realizację Programu, przy jednoczesnym występowaniu uzasadnienia dla dalszych usprawnień związanych z dostępnością wsparcia w	Optymalizacja działań odnoszących się do zapewnienia dostępności informacji niezbędnych do przygotowania wniosku o dofinansowanie i wsparcia Wnioskodawcy na etapie aplikowania o środki.	Prowadzenie szerokich działań informacyjnych i konsultacyjnych przed i w trakcie ogłoszonych naborów oraz optymalizacja czasu udzielania odpowiedzi na zapytania Wnioskodawców w trakcie trwania poszczególnych naborów.	Instytucja Zarządzająca i Instytucja Pośrednicząca FEWL 21-27	IV kwartał 2027	Programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

Nr	Wniosek (nr strony raportu)	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Adresaci rekomendacji	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
	okresach intensywnych naborów. W takich sytuacjach czas oczekiwania na odpowiedzi czy wyjaśnienia może wydłużać proces aplikacyjny, co niektóre grupy biorące udział w badaniu uznają za problematyczne. (str. 25-33)						
3.	System punktowy stosowany przy wyborze projektów jest powszechnie akceptowany, jednak	Rekomenduje się dokonanie przeglądu stosowanych przy naborach kryteriów	Dokonanie przeglądu stosowanych kryteriów premiujących oraz stosowanego przy nich	Instytucja Zarządzająca FEWL 21-27	IV kwartał 2025	Programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

Nr	Wniosek (nr strony raportu)	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Adresaci rekomendacji	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
	wskazano na potrzebę lepszego różnicowania kryteriów premiujących. Pozwoliłoby to na jeszcze efektywniejszy wybór projektów o największej wartości dodanej dla regionu. (str. 32-36)	premiujących w celu zwiększenia efektywności systemu premiującego projekty o wartości dodanej dla regionu.	systemu punktowego w celu jego weryfikacji. W razie potrzeby przygotowanie nowych kryteriów premiujących.				

8. Spis elementów graficznych

Wykres 1 Działanie realizowane przez beneficjentów objętych badaniem	25
Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy dostrzega Pan/Pani potrzeby w zakresie modyfikacji systemu informatycznego służącego składaniu wniosków o dofinansowanie?.....	33
Wykres 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani ocenie konstrukcja wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami umożliwia przedstawienie wszystkich informacji wymaganych do uzyskania punktacji określonej w kryteriach wyboru?	35
Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy Pana/Pani zdaniem wśród zastosowanych kryteriów wyboru projektów znalazły się takie, które generowały nadmierne obciążenia?.....	37
Wykres 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii procedury dotyczące naboru, oceny i wyboru projektów powinny zostać w jakiś sposób zmodyfikowane?	39
Wykres 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii wsparcie oferowane wnioskodawcom przez instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 było wystarczające (w tym m.in. szkolenia i warsztaty, spotkania informacyjne, wsparcie techniczne)	42
Wykres 7. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są obiektywne (tj. bezstronne, rzetelne i opierające się na mierzalnych, konkretnych danych)?	49
Wykres 8. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są precyzyjne (tj. umożliwiają zrozumiałą i jednoznaczną interpretację?	49
Wykres 9. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak ocenia Pan/Pani precyzyjność i zrozumiałość zapisów dokumentacji związanej z naborem wniosków?	50
Wykres 10. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Jak ogólnie ocenia Pan/Pani proces aplikowania o wsparcie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027?	51

9. Załączniki:

9.1. Wzory zastosowanych narzędzi badawczych

9.1.1. Wzór kwestionariusza z Beneficjentami FEWL 21-27

Dzień dobry,

Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadza obecnie badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

Realizują Państwo projekt pt. (dane zostaną pobrane i automatycznie wstawione przez system ankietowy, do którego wgrana będzie baza beneficjentów zawierająca wskazane dane przyporządkowane do każdego respondenta) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w ankiecie. Udział w badaniu potrwa około 15 minut.

Badanie jest anonimowe, a jego wyniki prezentowane będą wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani proces aplikowania o wsparcie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027?

- a) Zdecydowanie pozytywnie
- b) Raczej pozytywnie
- c) Neutralnie
- d) Raczej negatywnie (Dlaczego?)...
- e) Zdecydowanie negatywnie (Dlaczego?)...
- f) Trudno powiedzieć

2. Jak ocenia Pan/Pani precyzyjność i zrozumiałość zapisów dokumentacji związanej z naborem wniosków? Proszę ocenić poszczególne elementy w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę zdecydowanie negatywną, a 5 zdecydowanie pozytywną

Oceniany element	Ocena (1-5)
Wniosek o dofinansowanie	(pole z możliwością wpisania wyłącznie liczb w skali 1-5)
Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie	(pole z możliwością wpisania wyłącznie liczb w skali 1-5)
Załączniki do wniosku o dofinansowanie	(pole z możliwością wpisania wyłącznie liczb w skali 1-5)
Definicje kryteriów wyboru projektów	(pole z możliwością wpisania wyłącznie liczb w skali 1-5)
Punktacja kryteriów wyboru projektów	(pole z możliwością wpisania wyłącznie liczb w skali 1-5)
3. Dlaczego negatywnie ocenił/a Pan/Pani precyzyjność i zrozumiałość tego elementu? <i>Poniżej wyświetlą się wyłącznie elementy, które uzyskały ocenę 1 lub 2.</i>	
Oceniany element	Uzasadnienie
Wniosek o dofinansowanie	
Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie	
Załączniki do wniosku o dofinansowanie	
Definicje kryteriów wyboru projektów	
Punktacja kryteriów wyboru projektów	
4. Jakie zmiany powinny zostać wprowadzone w tym obszarze, aby zwiększyć precyzyjność i zrozumiałość? <i>Poniżej wyświetlą się wyłącznie elementy, które uzyskały ocenę 1 lub 2.</i>	
Oceniany element	Propozycja modyfikacji
Wniosek o dofinansowanie	

Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie	
Załączniki do wniosku o dofinansowanie	
Definicje kryteriów wyboru projektów	
Punktacja kryteriów wyboru projektów	

5. Czy w Pana/Pani ocenie konstrukcja wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami umożliwia przedstawienie wszystkich informacji wymaganych do uzyskania punktacji określonej w kryteriach wyboru?

a) Tak
b) Nie (Z uwzględnieniem jakich informacji we wniosku miał/a Pan/Pani problem?)....
c) Trudno powiedzieć

6. Czy w Pana/Pani opinii wsparcie oferowane wnioskodawcom przez instytucje zaangażowane we wdrażanie *Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027* było wystarczające (w tym m.in. szkolenia i warsztaty, spotkania informacyjne, wsparcie techniczne, udostępniane materiały i instrukcje)?

a) Tak
b) Nie (Jakiego rodzaju wsparcia Pana/Pani zdaniem zabrakło?)....
c) Trudno powiedzieć /nie musieliśmy korzystać z takiego rodzaju wsparcia

7. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są obiektywne (tj. bezstronne, rzetelne i opierające się na mierzalnych, konkretnych danych)?

a) Tak
b) Nie (Jakiego rodzaju kryteria nie spełniają Pana/Pani zdaniem tego warunku?)....
c) Trudno powiedzieć

8. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru projektów są precyzyjne (tj. umożliwiają zrozumiałą i jednoznaczną interpretację)?
a) Tak b) Nie (Jakiego rodzaju kryteria nie spełniają Pana/Pani zdaniem tego warunku?).... c) Trudno powiedzieć
9. Czy Pana/Pani zdaniem wśród zastosowanych kryteriów wyboru projektów znalazły się takie, które generowały nadmierne obciążenia?
a) Tak (jakie kryteria ma Pan/Pani na myśli? Jakie nadmierne obciążenia powodowały?)... b) Nie c) Trudno powiedzieć
10. Czy dostrzega Pan/Pani potrzeby w zakresie modyfikacji systemu informatycznego służącego składaniu wniosków o dofinansowanie?
a) Tak (jakie zmiany ma Pan/Pani na myśli?).... b) Nie c) Trudno powiedzieć/wniosek składała w naszym imieniu firma/instytucja zewnętrzna
11. Czy w Pana/Pani opinii procedury dotyczące naboru, oceny i wyboru projektów powinny zostać w jakiś sposób zmodyfikowane?
a) Tak (w jaki sposób?).... b) Nie c) Trudno powiedzieć
<i>Dziękujemy za udział w badaniu</i>

Ankieta nie zawiera metryczki – dane tego typu pobrane zostaną automatycznie z systemu przy eksportowaniu wyników ankietyzacji.

9.1.2. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z przedstawicielami Departamentu Instytucji Zarządzającej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 90 minut.

Czy wyraża Pan/Pani zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Na początek chciałbym/ałaby poznać Pana/Pani opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Czy system ten, w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów? Czy może Pan/Pani wskazać mocne strony tego systemu, które przychodzą Panu/Pani na myśl? Analogicznie, czy zauważa Pan/Pani jakieś słabe strony?
2. Czy mógłby/mogłaby Pan/Pani pokrótce opisać, w jaki sposób obecny system wyboru projektów uwzględnia kluczowe wytyczne programowe (związane z FEWL 21-27), takie jak spełnianie wymogów czasowych, przestrzennych, grup docelowych, zasad dostępności i równości płci, a także przestrzeganie unijnych polityk związanych ze zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska? Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu zapewniają zgodność z tymi elementami?
3. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria oceny umożliwiają wystarczające wyróżnienie projektów, które w największym stopniu

przyczyniają się do osiągnięcia celów FEWL 21-27? Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru w wystarczający sposób determinują wybór projektów ukierunkowanych na osiągnięcie wskaźników ram wykonania FEWL?

Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów wdrożeniowych

4. Przejdźmy do kwestii efektywności ekonomicznej. Czy uważa Pan/Pani, że zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu determinują wybór projektów, które oferują uzyskanie stosunkowo wysokich efektów przy jednoczesnym zapewnieniu efektywności kosztowej? Czy uważa Pan/Pani, że powinien zostać położony większy nacisk na ten element i zmodyfikowanie dotychczasowych kryteriów wyboru?

Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów wdrożeniowych z obszaru EFRR

5. W przypadku inwestycji infrastrukturalno-produkcyjnych istotną kwestią za którą odpowiadają kryteria wyboru projektów jest również zadbanie o wybór wnioskodawców cechujących się odpowiednim potencjałem (zarówno finansowym, jak i instytucjonalnym). Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria są w tej kwestii wystarczające? Może widzi Pan/Pani konieczność zmodyfikowania bądź rozszerzenia kryteriów względem działań, w których planowane jest wsparcie tego rodzaju inwestycji?
6. Chciałbym/ałabym zapytać jeszcze o kwestie niedyskryminacyjne. Czy przyjęty zakres kryteriów wyboru w Pana/Pani opinii jest wystarczający w tym obszarze?
7. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważa Pan/Pani jakieś elementy, które w Pana/Pani opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie?

8. W jakim zakresie wg Pana/Pani wiedzy wnioskodawcy najczęściej wspierani są informacjami pomocnymi w aplikowaniu? Czy często zadają pytania? Jakiej najczęściej, w jakim zakresie?
Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów wdrożeniowych
9. Czy spotkał/a się Pan/Pani z sytuacjami, w których wnioskodawcy niepoprawnie rozumieli kryteria wyboru projektów, w tym np. zapisy dotyczące definicji wskaźników bądź zasad i liczby przydzielanych punktów? Jeśli tak, jakich wskaźników dotyczyły te sytuacje?
10. Jakie działania podejmowali Państwo dotychczas w obszarze wsparcia wnioskodawców w przygotowaniu i składaniu wniosków o dofinansowanie? Czy uważa Pan/Pani, że działania te były wystarczające?
11. Jak ocenia Pan/Pani ze swojej perspektywy zrozumiałość zapisów stosowanych w ramach kryteriów wyboru projektów? Czy jakieś zapisy powinny zostać zmodyfikowane, np. ze względu na zbyt niską czytelność? Jeśli tak, które zapisy ma Pan/Pani na myśli?
Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów wdrożeniowych
12. Czy z Państwa perspektywy liczba członków Komisji Oceny Projektów jest wystarczająca? Proszę wziąć pod uwagę zarówno dotychczasowe doświadczenia, jak i zaplanowane na przyszłość nabory wniosków. Czy w ramach którychś z naborów liczba ta powinna zostać zwiększona?
Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów wdrożeniowych
13. Jak ocenia Pan/Pani proces oceny wniosków dokonywany przez członków KOP? Czy miał/a Pan /Pani dotychczas jakieś zastrzeżenia merytoryczne względem jakości ich pracy? Jeśli tak, czego dotyczyły? Czy w Pana/Pani opinii uzasadnienia ocen w ramach przekazywanych przez ekspertów kart są wyczerpujące i pozwalają ocenić prawidłowość weryfikacji wniosku?

**Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów
wdrożeń z obszaru EFRR**

14. Jak prezentują się Państwa dotychczasowe doświadczenia z aktualnym systemem teleinformatycznym (CST)? Czy jest on Państwa zdaniem intuicyjny? Czy poruszanie się po systemie jest łatwe i zrozumiałe dla użytkownika? Czy napotkali Państwo jakieś trudności podczas korzystania z systemu? Jeśli tak, jakie? Czy system CST spełnia Państwa oczekiwania pod względem szybkości działania i stabilności? Czy wymaga on w Pana/Pani opinii jakichś usprawnień? Jeśli tak, jakich?

**Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów
wdrożeń z obszaru EFS+**

Jak prezentują się Państwa dotychczasowe doświadczenia z aktualnym systemem teleinformatycznym (CST w zakresie umów i realizacji projektów oraz aplikacji SOWA w zakresie wniosków o dofinansowanie)? Czy jest on Państwa zdaniem intuicyjny? Czy poruszanie się po systemie jest łatwe i zrozumiałe dla użytkownika? Czy napotkali Państwo jakieś trudności podczas korzystania z systemu? Jeśli tak, jakie? Czy system CST i aplikacja SOWA spełniają Państwa oczekiwania pod względem szybkości działania i stabilności? Czy wymagają one w Pana/Pani opinii jakichś usprawnień? Jeśli tak, jakich?

**Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów
wdrożeń**

15. Czy zauważa Pan/Pani jakieś potrzeby zmian w samych procedurach naboru, oceny i wyboru projektów, o których dotychczas jeszcze nie wspominaliśmy? Jeśli tak, jakie?

**Pytanie skierowane wyłącznie do przedstawicieli Departamentów
wdrożeń**

16. Czy po dotychczas przeprowadzonych naborach złożono protesty od oceny? Jeśli tak, jaka była ich skala? Czego głównie dotyczyły? Jak ocenia Pan/Pani ich zasadność?

17. Na koniec chciałbym/ałabym jeszcze poprosić Pana/Panią o opinię na temat perspektyw realizacji zobowiązań wynikających z Ram Wykonania w kontekście zaplanowanych na przyszłość naborów?

Dziękuję za udział w badaniu

9.1.3. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Członkami Komitetu Monitorującego FEWL 21-27, w tym partnerami społecznymi

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 40 minut.

Czy wyraża Pan/Pani zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Na początek chciałbym/ałaby poznać Pana/Pani opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Czy system ten, w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów? Czy może Pan/Pani wskazać mocne strony tego systemu, które przychodzą Panu/Pani na myśl? Analogicznie, czy zauważa Pan/Pani jakieś słabe strony?

2. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria oceny umożliwiają wystarczające wyróżnienie projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów FEWL 21-27? Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru w wystarczający sposób determinują wybór projektów ukierunkowanych na osiąganie wskaźników ram wykonania FEWL?

3. Przejdźmy do kwestii efektywności ekonomicznej. Czy uważa Pan/Pani, że zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu determinują wybór projektów, które oferują uzyskanie stosunkowo wysokich efektów przy jednoczesnym zapewnieniu efektywności kosztowej? Czy uważa Pan/Pani, że powinien zostać położony większy nacisk na ten element i zmodyfikowanie dotychczasowych kryteriów wyboru?

4. Czy Pana/Pani zdaniem są obszary, w ramach których kryteria powinny zostać zmodyfikowane? Jeśli tak, to proszę je wskazać. Co należałoby zmienić w ramach wskazanych obszarów?

5. Chciałbym/ałabym zapytać jeszcze o kwestie niedyskryminacyjne. Czy przyjęty zakres kryteriów wyboru w Pana/Pani opinii jest wystarczający w tym obszarze?

6. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważa Pan/Pani jakieś elementy, które w Pana/Pani opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie?

Dziękuję za udział w badaniu

9.1.4. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Członkami Komisji Oceny Projektów – obszar EFS+

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 40 minut.

Czy wyraża Pan/Pani zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Na początek prosiłbym/ałaby Pana/Panią o przedstawienie się i opisanie pokrótce swojej roli w KOP. Czy jest Pan/Pani ekspertem zewnętrznym czy pracownikiem instytucji zaangażowanej we wdrażanie interwencji? Jak jest Pana/Pani dotychczasowe doświadczenie w ramach procesu oceny projektów?
2. Chciałbym/ałaby poznać Pana/Pani opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Czy system ten, w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów? Czy może Pan/Pani wskazać mocne strony tego systemu, które przychodzą Panu/Pani na myśl? Analogicznie, czy zauważa Pan/Pani jakieś słabe strony?
3. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria oceny umożliwiają wystarczające wyróżnienie projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów FEWL 21-27? Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru w wystarczający sposób determinują wybór

projektów ukierunkowanych na osiągnięcie wskaźników ram wykonania FEWL?
4. Przejdźmy do kwestii efektywności ekonomicznej. Czy uważa Pan/Pani, że zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu determinują wybór projektów, które oferują uzyskanie stosunkowo wysokich efektów przy jednoczesnym zapewnieniu efektywności kosztowej? Czy uważa Pan/Pani, że powinien zostać położony większy nacisk na ten element i zmodyfikowanie dotychczasowych kryteriów wyboru?
5. Chciałbym/ałabym zapytać jeszcze o kwestie niedyskryminacyjne. Czy przyjęty zakres kryteriów wyboru w Pana/Pani opinii jest wystarczający w tym obszarze?
6. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważa Pan/Pani jakieś elementy, które w Pana/Pani opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie?
7. Czy z Pana/Pani perspektywy identyfikuje Pan/Pani jakieś istotne trudności w procesie oceny wniosków? Jeśli tak, czego dotyczą?
8. Czy wg Pana/Pani opinii wnioskodawcy nie rozumieją zapisów wzoru wniosku, instrukcji jego wypełniania bądź związanych z naborem załączników? Jeśli tak, jakich działań i elementów dotyczą te sytuacje?
9. Analogicznie, czy spotkał/a się Pan/Pani z sytuacjami, w których, w Pana/Pani opinii, wnioskodawcy niepoprawnie rozumieli kryteria wyboru projektów, w tym np. zapisy dotyczące definicji wskaźników bądź zasad i liczby przydzielanych punktów? Jeśli tak, jakich wskaźników dotyczyły te sytuacje?
10. Jak ocenia Pan/Pani ze swojej perspektywy zrozumiałość zapisów stosowanych w ramach kryteriów wyboru projektów? Czy jakieś zapisy powinny zostać zmodyfikowane, np. ze względu na zbyt niską czytelność? Jeśli tak, które zapisy ma Pan/Pani na myśli?
Pytanie skierowane wyłącznie do Sekretarza KOP

11. Jak Pan/Pani z perspektywy sekretarza KOP ocenia poziom obłożenia obowiązkami przez poszczególnych członków/członkiń KOP? Czy obłożenie to jest zmienne w czasie i zależne od organizowanych naborów?

12. Czy odczuwa Pan/Pani jakieś potrzeby szkoleniowe, które potencjalnie pomogłyby Panu/Pani w rozszerzeniu wiedzy z zakresu objętego interwencją, w ramach której ocenia Pan/Pani wnioski?

13. Jak prezentują się Państwa dotychczasowe doświadczenia z aktualnym systemem teleinformatycznym (CST w zakresie umów i aplikacja SOWA w zakresie wniosków o dofinansowanie)? Czy jest on Państwa zdaniem intuicyjny? Czy poruszanie się po systemie jest łatwe i zrozumiałe dla użytkownika? Czy napotkali Państwo jakieś trudności podczas korzystania z systemu? Jeśli tak, jakie? Czy system CST i aplikacja SOWA spełnia Państwa oczekiwania pod względem szybkości działania i stabilności? Czy wymaga on w Pana/Pani opinii jakichś usprawnień? Jeśli tak, jakich?

14. Czy zauważa Pan/Pani jakieś potrzeby zmian w samych procedurach naboru, oceny i wyboru projektów, o których dotychczas jeszcze nie wspominaliśmy? Jeśli tak, jakie?

Dziękuję za udział w badaniu

9.1.5. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Członkami Komisji Oceny Projektów – obszar EFRR+

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 40 minut.

Czy wyraża Pan/Pani zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Na początek prosiłbym/ałaby Pana/Panią o przedstawienie się i opisanie pokrótce swojej roli w KOP. Czy jest Pan/Pani ekspertem zewnętrznym czy pracownikiem instytucji zaangażowanej we wdrażanie interwencji? Jak jest Pana/Pani dotychczasowe doświadczenie w ramach procesu oceny projektów?
2. Chciałbym/ałaby poznać Pana/Pani opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Czy system ten, w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów? Czy może Pan/Pani wskazać mocne strony tego systemu, które przychodzą Panu/Pani na myśl? Analogicznie, czy zauważa Pan/Pani jakieś słabe strony?
3. Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria oceny umożliwiają wystarczające wyróżnienie projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów FEWL 21-27? Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria wyboru w wystarczający sposób determinują wybór

projektów ukierunkowanych na osiągnięcie wskaźników ram wykonania FEWL?
4. Przejdźmy do kwestii efektywności ekonomicznej. Czy uważa Pan/Pani, że zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu determinują wybór projektów, które oferują uzyskanie stosunkowo wysokich efektów przy jednoczesnym zapewnieniu efektywności kosztowej? Czy uważa Pan/Pani, że powinien zostać położony większy nacisk na ten element i zmodyfikowanie dotychczasowych kryteriów wyboru?
5. W przypadku inwestycji infrastrukturalno-produkcyjnych istotną kwestią za którą odpowiadają kryteria wyboru projektów jest również zadbanie o wybór wnioskodawców cechujących się odpowiednim potencjałem (zarówno finansowym, jak i instytucjonalnym). Czy w Pana/Pani opinii zastosowane kryteria są w tej kwestii wystarczające? Może widzi Pan/Pani konieczność zmodyfikowania bądź rozszerzenia kryteriów względem działań, w których planowane jest wsparcie tego rodzaju inwestycji?
6. Chciałbym/ałabym zapytać jeszcze o kwestie niedyskryminacyjne. Czy przyjęty zakres kryteriów wyboru w Pana/Pani opinii jest wystarczający w tym obszarze?
7. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważa Pan/Pani jakieś elementy, które w Pana/Pani opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie?
8. Czy z Pana/Pani perspektywy identyfikuje Pan/Pani jakieś istotne trudności w procesie oceny wniosków? Jeśli tak, czego dotyczą?
9. Czy wg Pana/Pani opinii wnioskodawcy nie rozumieją zapisów wzoru wniosku, instrukcji jego wypełniania bądź związanych z naborem załączników? Jeśli tak, jakich działań i elementów dotyczą te sytuacje?
10. Analogicznie, czy spotkał/a się Pan/Pani z sytuacjami, w których, w Pana/Pani opinii, wnioskodawcy niepoprawnie rozumieli kryteria wyboru projektów, w tym np. zapisy dotyczące definicji wskaźników bądź zasad i

liczby przydzielanych punktów? Jeśli tak, jakich wskaźników dotyczyły te sytuacje?
11. Jak ocenia Pan/Pani ze swojej perspektywy zrozumiałość zapisów stosowanych w ramach kryteriów wyboru projektów? Czy jakieś zapisy powinny zostać zmodyfikowane, np. ze względu na zbyt niską czytelność? Jeśli tak, które zapisy ma Pan/Pani na myśli?
Pytanie skierowane wyłącznie do Sekretarza KOP
12. Jak Pan/Pani z perspektywy sekretarza KOP ocenia poziom obłożenia obowiązkami poszczególnych członków/członkiń KOP? Czy obłożenie to jest zmienne w czasie i zależne od organizowanych naborów?
13. Czy odczuwa Pan/Pani jakieś potrzeby szkoleniowe, które potencjalnie pomogłyby Panu/Pani w rozszerzeniu wiedzy z zakresu objętego interwencją, w ramach której ocenia Pan/Pani wnioski?
14. Jak prezentują się Państwa dotychczasowe doświadczenia z aktualnym systemem teleinformatycznym (CST)? Czy jest on Państwa zdaniem intuicyjny? Czy poruszanie się po systemie jest łatwe i zrozumiałe dla użytkownika? Czy napotkali Państwo jakieś trudności podczas korzystania z systemu? Jeśli tak, jakie? Czy system spełnia Państwa oczekiwania pod względem szybkości działania i stabilności? Czy wymaga on w Pana/Pani opinii jakichś usprawnień? Jeśli tak, jakich?
15. Czy zauważa Pan/Pani jakieś potrzeby zmian w samych procedurach naboru, oceny i wyboru projektów, o których dotychczas jeszcze nie wspominaliśmy? Jeśli tak, jakie?
Dziękuję za udział w badaniu

9.1.6. Wzór scenariusza wywiadu pogłębionego z Rzecznikiem Funduszy Europejskich

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 30 minut.

Czy wyraża Pan/Pani zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Na początek chciałbym/ałaby poznać Pana/Pani opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Czy system ten, w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów? Czy może Pan/Pani wskazać mocne strony tego systemu, które przychodzą Panu/Pani na myśl? Analogicznie, czy zauważa Pan/Pani jakieś słabe strony?
2. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważa Pan/Pani jakieś elementy, które w Pana/Pani opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie?
3. Jak ocenia Pan/Pani ze swojej perspektywy zrozumiałość zapisów stosowanych w ramach kryteriów wyboru projektów? Czy jakieś zapisy powinny zostać zmodyfikowane, np. ze względu na zbyt niską czytelność? Jeśli tak, które zapisy ma Pan/Pani na myśli?
4. Czy zauważa Pan/Pani jakieś potrzeby zmian w samych procedurach naboru, oceny i wyboru projektów? Jeśli tak, jakie?

5. Czy po dotychczas przeprowadzonych naborach pojawiły się zgłoszenia kierowane do Pana/Pani (dotyczące np. przewlekłości, niejasności czy niewłaściwej obsługi)? Jeśli tak, jaka była ich skala? Czego głównie dotyczyły? Jak ocenia Pan/Pani ich zasadność?

6. W jaki sposób rozwiązuje Pan/Pani te trudności?

Dziękuję za udział w badaniu

9.1.7. Wzór scenariusza zogniskowanego wywiadu grupowego z przedstawicielami instytucji zaangażowanych w realizację FEWL 21-27 w zakresie działań finansowanych z EFRR i EFS+

Dzień dobry,

Nazywam się i reprezentuję firmę Polska Agencja Ewaluacji Sektora Publicznego S.A. Na zlecenie Instytucji Zarządzającej przeprowadzamy badanie „Ewaluacja kryteriów oraz systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027”.

W związku z tym chciał(a)bym poprosić Państwa o udział w wywiadzie pogłębionym. Udział w badaniu potrwa około 60 minut.

Czy wyrażają Państwo zgodę na nagrywanie spotkania? Nagranie posłuży wyłącznie do sporządzenia transkrypcji, która zostanie wykorzystana przez członków Zespołu Badawczego na potrzeby przygotowania raportu z badania. Nagranie nie będzie udostępniane osobom trzecim.

1. Chciałbym/ałaby poznać Państwa opinie na temat przyjętego systemu wyboru projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027. Jak wynika z przeprowadzonej ankietyzacji beneficjentów, 90% z badanych pozytywnie ocenia proces aplikowania o wsparcie w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027, a kolejne 7,5% udzieliło oceny neutralnej. Jak Państwo oceniają ten system, ze swojego punktu widzenia? Czy w jego obecnym kształcie, skutecznie wspiera on Państwa zdaniem realizację celów Programu i odpowiada na potrzeby zarówno Programu, jak i samych beneficjentów?

2. Czy w Państwa opinii zastosowane kryteria oceny umożliwiają wystarczające wyróżnienie projektów, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów FEWL 21-27? Z przeprowadzonych dotychczas wywiadów wynika, że kryteria oceny projektów są dobrze opracowane, odpowiadają na potrzeby programu oraz skutecznie wspierają osiąganie celów FEWL 21-27. W kryteriach ujęto zarówno wymogi formalne, jak i specyficzne kryteria merytoryczne, które pozwalają na selekcję projektów najlepiej wpisujących

się w założenia programu, takie jak np. integracja społeczna, efektywność ekonomiczna czy ochrona środowiska. Jednocześnie kryteria zostały opracowane w sposób uwzględniający wymogi wskaźnikowe programu. Istnieją mechanizmy pozwalające na ocenę projektów pod kątem realizacji wskaźników, takich jak np. wskaźniki zatrudnienia czy oszczędność energii, które są bezpośrednio powiązane z realizacją ram wykonania. Czy zgadzają się Państwo z tymi wnioskami? Czy w Państwa opinii zastosowane kryteria wyboru w wystarczający sposób determinują wybór projektów ukierunkowanych na osiągnięcie wskaźników ram wykonania FEWL?

3. Przejdźmy do kwestii efektywności ekonomicznej. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że zastosowane kryteria są w tej kwestii odpowiednie i pozwalają na zachowanie efektywności kosztowej projektów. Wskazano na narzędzia takie jak katalog kosztów kwalifikowalnych, określanie średnich kosztów na uczestnika oraz mechanizmy weryfikacji kosztów zaproponowanych przez beneficjentów, które pozwalają na unikanie „rozdmuchanych” budżetów. Czy uważają Państwo, że zastosowane kryteria w wystarczającym stopniu determinują wybór projektów, które oferują uzyskanie stosunkowo wysokich efektów przy jednoczesnym zapewnieniu efektywności kosztowej? Czy uważają Państwo, że powinien zostać położony większy nacisk na ten element i zmodyfikowanie dotychczasowych kryteriów wyboru?

4. **Pytanie dotyczy wyłącznie panelu dotyczącego EFRR:** W przypadku inwestycji infrastrukturalno-produkcyjnych istotną kwestią za którą odpowiadają kryteria wyboru projektów jest również zadbanie o wybór wnioskodawców cechujących się odpowiednim potencjałem (zarówno finansowym, jak i instytucjonalnym). Czy w Państwa opinii zastosowane kryteria są w tej kwestii wystarczające?

5. Chciałbym/ałabym zapytać o kwestie niedyskryminacyjne. Czy przyjęty zakres kryteriów wyboru w Państwa opinii jest wystarczający w tym obszarze? Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że nie zachodzi potrzeba

wprowadzania zmian w tym obszarze, chcielibyśmy jednak poznać Państwa stanowisko w tej sprawie.
6. Czy biorąc pod uwagę zakres przyjętych kryteriów wyboru projektów oraz same założenia systemu ich wyboru, czy zauważają Państwo jakieś elementy, które w Państwa opinii są zbędne i generują niepotrzebne obciążenie administracyjne? Jeśli tak, jakie? Zaznaczę, że w ramach przeprowadzonej ankietyzacji na występowanie tego typu obciążeń wskazało jedynie 7,5% badanych, wymieniając takie aspekty, jak konieczność spełnienia kryteriów premiujących oraz kryteriów dotyczących trwałości.
7. Czy wg Pana/Pani opinii wnioskodawcy nie rozumieją zapisów wzoru wniosku, instrukcji jego wypełniania bądź związanych z naborem załączników? Jeśli tak, jakich działań i elementów dotyczą te sytuacje? Dodam, że w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji elementy te zostały pozytywnie ocenione przez beneficjentów, którzy nie zgłosili uwag dotyczących konieczności wprowadzenia zmian w tym obszarze.
8. Jak oceniają Państwo ze swojej perspektywy zrozumiałość zapisów stosowanych w ramach kryteriów wyboru projektów? Czy jakieś zapisy powinny zostać zmodyfikowane, np. ze względu na zbyt niską czytelność? Jeśli tak, które zapisy ma Pan/Pani na myśli? Dodam, że w ramach przeprowadzonej ankietyzacji jedynie 4,5% badanych beneficjentów stwierdziło, że zastosowane kryteria były ich zdaniem nieprecyzyjne. Badani nie wskazali jednak konkretnych zapisów, odwołując się do ogólnego (ich zdaniem) skomplikowania tego elementu i konieczności posiłkowania się wsparciem firmy zewnętrznej, opracowującej dokumentację aplikacyjną.
9. Jak prezentują się Państwa dotychczasowe doświadczenia z aktualnym systemem teleinformatycznym (CST w zakresie umów i aplikacja SOWA w zakresie wniosków o dofinansowanie)? Z przeprowadzonej ankietyzacji wynika, że jedynie 7,5% badanych beneficjentów potwierdziła konieczność wprowadzenia modyfikacji systemu informatycznego służącego składaniu wniosków o dofinansowanie, wskazując na brak intuicyjności obecnego rozwiązania i wysoki poziom skomplikowania. Problem stanowił brak

możliwości jednoczesnego ładowania większej liczby załączników, konieczność posiadania podpisu elektronicznego, brak informacji do kogo przekazano przesłany wniosek, wielokrotne otrzymywanie tych samych powiadomień, brak otrzymywania powiadomień na powiązany z systemem adres mailowy.

Czy system ten jest Państwa zdaniem intuicyjny? Czy poruszanie się po systemie jest łatwe i zrozumiałe dla użytkownika? Czy napotkali Państwo jakieś trudności podczas korzystania z systemu? Jeśli tak, jakie? Czy system CST i aplikacja SOWA spełnia Państwa oczekiwania pod względem szybkości działania i stabilności? Czy wymaga on w Pana/Pani opinii jakichś usprawnień? Jeśli tak, jakich?

10. Czy zauważają Państwo jakieś potrzeby zmian w samych procedurach naboru, oceny i wyboru projektów, o których dotychczas jeszcze nie wspominaliśmy? Jeśli tak, jakie?

Dziękuję za udział w badaniu

9.2. Lista materiałów objętych analizą danych zastanych

- Rozporządzenia i dokumenty wyższego szczebla:
 - Pakiet rozporządzeń dot. polityki spójności na okres perspektywy finansowej 2021-2027, w tym szczególnie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060;
 - Ustawa o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące komitetów monitorujących na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące korzystania z usług ekspertów w programach na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027;
 - Wytyczne dotyczące ewaluacji polityki spójności na lata 2021-2027;

- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030;
- Country specific recommendations z 2024 r.;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027 z perspektywą do roku
- Dokumenty programowe:
 - Program Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027;
 - Szczegółowy Opis Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (z Załącznikami);
- Dokumenty regionalne:
 - Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030;
 - Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego, 2024 r.;
 - Program Rozwoju Innowacji na lata 2021 – 2027;
 - Regionalny Program Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego z prognozą rozwoju do roku 2030;
 - Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023 – 2026.
- Dokumentacja związana z kryteriami i procesem wyboru projektów FEWL 21-27, w tym:
 - kryteria wyboru projektów;
 - zestawienie uwag zgłoszonych przez członków KM FEWL 21-27 do kryteriów oraz protokoły z posiedzeń KM FEWL 21-27, na których zatwierdzano uchwały przyjmujące kryteria;
 - notatki ze spotkań grup roboczych KM FEWL 21-27;
 - harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie (i jego aktualizacje);

- ogłoszenia o naborze oraz regulaminy wyboru projektów z załącznikami (w tym wzorem wniosku o dofinansowanie i instrukcją jego wypełniania); Regulamin dotyczący naboru i pracy Ekspertów oraz prowadzenia Wykazu Ekspertów w ramach programu FEWL;
- Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej dla Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027;
- Instrukcja Wykonawcza Instytucji Pośredniczącej - Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze dla Działania 6.1 i 6.2 Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027;
- Uchwały Komitetu Monitorującego dotyczące przyjętych kryteriów oraz informacje dostępne na portalu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027 (związane z ogłaszaniem naborami);
- Inne źródła: Carol H. Weiss, Evaluation:
 - Methods for Studying Programs and Policies
 - Michael Scriven, The Logic of Evaluation